

Kako bomo gospodarili v letu 1989

Leto 1988 je za nami. Za našo delovno organizacijo je bilo dokaj uspešno, kljub premnogim težavam, ki so bile nenehno prisotne.

Velike gospodarske spremembe v državi, ki niso prav nič spodbudno vplivale na gospodarstvo in so ga potiskale v nezavidljiv položaj, tudi nas niso obšle. Tudi pri nas so vplivale zaviralno, kljub vsem prizadevanjem, da bi stabilizirali in izboljšali gospodarski položaj delovne organizacije. Tržišče strojni industriji ni več tako naklonjeno kot pred leti, ko smo morali kupce celo odganjati. Sedaj nam je večina dobrodošlih, saj pomanjkanje denarja pesti vse gospodarstvo Jugoslavije. Zato tudi tistih potencialnih kupcev, ki so bili naši najzvestejši partnerji skozi desetletja našega poslovanja, ni več toliko, kljub temu, da bi še vedno potrebovali naše usluge.

V taki težki situaciji pa je spodbudna ugotovitev, da se je Litostroj še pravočasno pričel ozirati na tuje trge in že realizacija fakturiranja v lanskem letu nam pove, da smo od stoo odstotne izpolnitve prevrednotenega plana 52-odstotno realizirali na tujem trgu, od tega 12 odstotkov na konvertibilnem trgu.

Kljub izpolnjenemu planu fakturiranja pa obstaja nevarnost, da letna bilanca ne bo pozitivna, saj se v njej upošteva le plačana realizacija, tu pa imamo težave kljub gotovim proizvodom, pripravljenim za odpravo, zaradi neodprtih akreditivov in dolgov domačih kupcev.

Pri količinskem planu smo dosegli 14.466 ton eksterne realizacije. Pri tem moramo upoštevati ponderirano vrednost količin, ki nam kljub nekoliko nižjim fizičnim količinam pokažejo večjo vrednost proizvodnje v primerjavi z letom 1987 za 9 odstotkov zaradi mnogo večje zahtevnosti proizvodov.

Zaposlenost je bila skozi vse leto nižja od plana (4300 zaposlenih), zato je tudi produktivnost na zaposlenega boljša od prejšnjih let. Priprava letnega plana 1989 je nastajala v primerjavi z rezultati preteklega leta, že z pridobljenimi naročili, iz obstoječih človeških in strojnih zmogljivosti ter finančnih sredstev potrebnih za nemoteno poslovanje.

Lanskoletno mesečno spremljanje rezultatov fakturiranja je pokazalo, da moramo zaradi divjajoče inflacije dinarske zneske spreminjati v neko valuto, ki nima prevelikih nihanj, zato smo dinarske vrednosti spreminjali po dnevnih tečajih v dolarje (v katerih imamo vse zunanjetrgovinsko poslovanje).

Plan fakturiranja za leto 1989 je večji za 15 odstotkov kar je zelo visoko povečanje, vendar brez takšnega dviga eksterne realizacije nikakor ne bomo dosegli ciljev: ti so preživetje, plačilo dolgov in obresti ter ustvaritev akumulacije, nujno potrebne za nadaljevanje naložbe v proizvodnjo energetske opreme.

Pridobivanje celotnega prihodka zajema poslovne stroške, primerno večje od realizacije v letu 1988, in tudi dohodek, ki bi pokrival vse obveznosti, osebne dohodek in sklade. Kljub povečanju celotnega prihodka in dohodka pa je višina planiranega prihodka vprašljiva, ker s strani zvezne vlade predvidevajo še razni novi ukrepi in z njimi dajatve, ki bodo kakršnokoli akumulaciji izničile in krepko ogrozile vsa prizadevanja za doseg dobrega finančnega rezultata.

Predvidevamo, da bomo doma prodali 41 odstotkov proizvodov, na konvertibilnem trgu 24 odstotkov in na klirinškem 35 odstotkov. Iz razmerja je razvidno, da bo precej več kot polovica proizvodnje prodana v tujino.

Plan fakturiranja je pokrit na področju proizvodnje turbin, preoblikovalne opreme in črpalk. Naročila za vilicarje in ulitke blagovne proizvodnje pridobivamo sprotno med planskim letom, tako da tudi njuna prodajna zmoglost ni vprašljiva. Edino program industrijske opreme ni v celoti pokrit (le okrog 70-odstotno), vendar že v začetku prvega četrtletja pričakujemo naro-

čila za reduktorje ter tudi še manjšo manjkajočo količino naročil za dizel motorje. Tako bo razen žerjavov plan v celoti pokrit z naročili, kar je predpogoj za uspešno delo in doseganje poslovnih nalog. Količinski plan je za 12 % višji od realizacije v letu 1988, vendar ga bo glede na stanje naročil in trenutno situacijo mogoče izpolniti.

Pri planih fakturiranja in količin sta izdelana dinamična plana po mesecih. Razumljivo je, da so v prvih mesecih predvidena predvsem naročila, prenesena iz leta 1988, in takšna z rokom v letu 1989, ki so pri nosilcih planiranja v zaključnih fazah izdelave.

Izvoz se iz leta v leto povečuje in bo v letu 1989 znašal na konvertibilnem področju okrog 25 milijonov dolarjev, na klirinškem pa nekaj več kot 37 milijonov dolarjev.

Uvoz s konvertibilnega področja bo nekoliko nižji od lanskega leta, s klirinškega pa nekoliko višji. Razmerje med izvozom in uvozom pri konvertibilni bo 2,7 : 1, pri skupni zunanjetrgovinski menjavi pa 5,16 : 1.

Plan števila zaposlenih bomo pripravili po formiranju programskih enot in sprejetju nove organizacijske sheme Litostroja, ki bo enovita delovna organizacija. Stanje zaposlenih na koncu leta je bilo 4262, vendar bo plan prilagojen potrebam novih enot in morda bo potrebno na določenih področjih izvesti delno prestrukturiranje in premestitev delavcev na dela in naloge, kakor bodo to zahtevale poslovne situacije.

Trenutno se pospešeno izvajajo priprave in dokumentacija za reorganizacijo podjetja po novih proizvodnih enotah. Ker bodo plani izdelani po novih enotah, se trenutno še ne more točno predvideti, kakšni bodo fiksni in variabilni stroški po enotah, koliko zaposlenih bo potrebno in kako se bodo vključevali sektorji v obračun programov.

Pri ugotavljanju stroškov režijskih služb v programih in sektorjih naj bo čimmanj pavšalnih obračunov in tem več realnih izračunov, kar bo potrebno upoštevati v planih.

Kljub dejstvu, da nova zakonodaja o planiranju ne zahteva nič več tako ostrih zahtev glede planov delovnih organizacij v zvezi z družbenimi institucijami, moramo notranje načrtovanje urediti v največji meri, saj brez ciljev in konkretnih zadolžitvev nikakor ne bomo izpeljali naših hotenj in izpolnili zahtevanih nalog. To pa je posebno v tem času še kako nujno za dobro gospodarjenje in za cilje, katere moramo doseči, ne glede na težave, ki se bodo pojavljale skozi vse leto.

Henrik Bratkovič, inž.

JAVNA TRIBUNA ČASOPISA KOMUNIST V LITOSTROJU

Kaj bodo imeli od reforme ljudje

V ponedeljek, 6. februarja ob 17. uri bo v delavski restavraciji Litostroj javna tribuna časopisa Komunist o gospodarski reformi, ekonomski politiki in prestrukturiranju gospodarstva. Na tribuni bomo imeli priložnost postavljati vprašanja ter dobiti konkretne odgovore od najodgovornejših slovenskih političnih in gospodarskih predstavnikov. Javno tribuno bo vodil Živko Pregl, izvršni sekretar CK ZKS, sodeloval pa bo tudi predsednik CK ZKS Milan Kučan in drugi predstavniki vodstva naše republike. Namen javne tribune je preverjanje sprejetih izhodišč za izvajanje družbene in gospodarske reforme ter možnosti njihove uresničitve. V razpravi bomo povedali tudi naše izkušnje in probleme na katere smo naleteli pri prilagajanju Litostroja tržnim pogojem gospodarjenja in novemu zakonu o podjetjih.

Vabimo delavce Litostroja in občane Ljubljane, da se tega pogovora udeležijo v čim večjem številu.

Ugibanja namesto planiranja

Na seji konec decembra minulega leta je delavski svet Litostroja med drugim namenil velik del razprave tudi planu za letošnje leto, še več pa okvirni oceni poslovanja v letu 1988.

Generalni direktor Litostroja Jože Šlander je ponovno poudaril, da Litostroj lahko le z rednim mesečnim izpolnjevanjem plana doseže pozitivne rezultate, oziroma da le na ta način lahko zmanjšujemo zadolženost pri bankah in dobaviteljih. Izrazil je razočaranje nad nekaterimi posamezniki v kolektivu, ki kljub nenehnim opozorilom še vedno ne izpolnjujejo svojih tekočih delovnih obvez. Pripomnil je, da bomo v primerih nespoštovanja delovne discipline prisiljeni posegati po drastičnejših ukrepih.

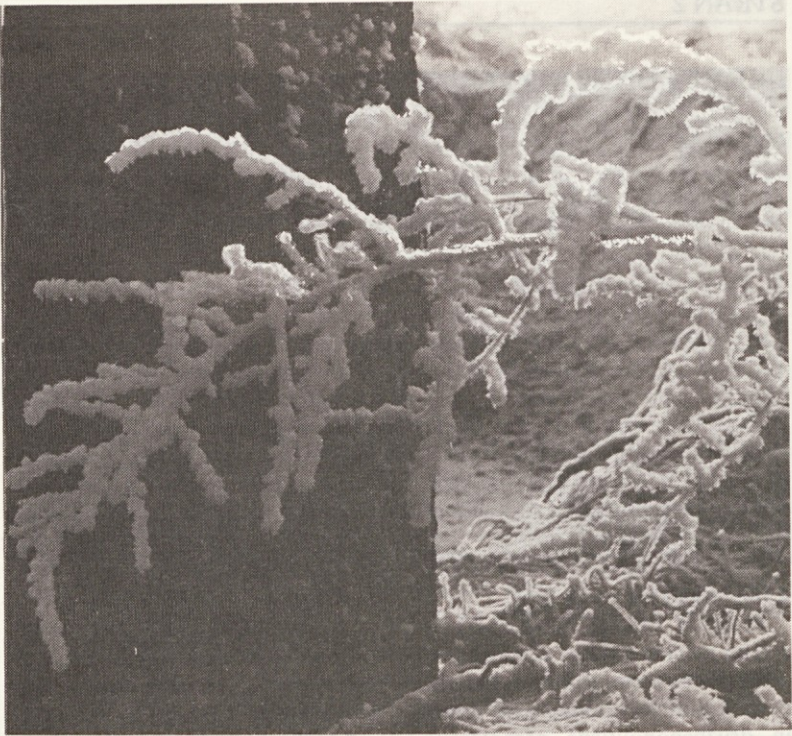
Za leto 1989 imamo planiranih 16.000 ton blagovne proizvodnje oziroma za 105 milijonov ameriških dolarjev, računamo seveda po stalnih cenah. Slednja številka pomeni tisto skrajno mejo, ki bo predstavljala pozitivno poslovanje. Za uspešen razvoj Litostroja pa bi morali izdelati za okoli 111 milijonov ameriških

dolarjev blagovne proizvodnje.

V začetku januarja bi morali seveda imeti še trdne planske osnove, vendar pa v skrajno neurejenem jugoslovanskem prostoru ni možno izdelati trdnih planskih osnov. Smo že v januarju pa še vedno ne poznamo izvožno-uvoznih pogojev, obremenitev gospodarstva iz naslova prispevnih stopenj, tečaji dinarja itd. Skratka, vsi pogoji gospodarjenja, ki bi morali biti že znani in stabilni, so zgolj predvidevanja.

Toliko o nekaterih ključnih izhodiščih za letošnje leto, kako pa je bilo v letu 1988?

Realizirali smo za okoli 86 do 87 milijonov ameriških dolarjev proizvodnje, kar je precej pod planom. Da pa bo vse še slabše, imamo, za okoli 8 milijonov dokončane proizvodnje, ki nam je naročniki zaradi plačilne nesposobnosti ne morejo plačati, seveda imamo precej milijo-

Zimsko okrasje (Foto: E. L.)

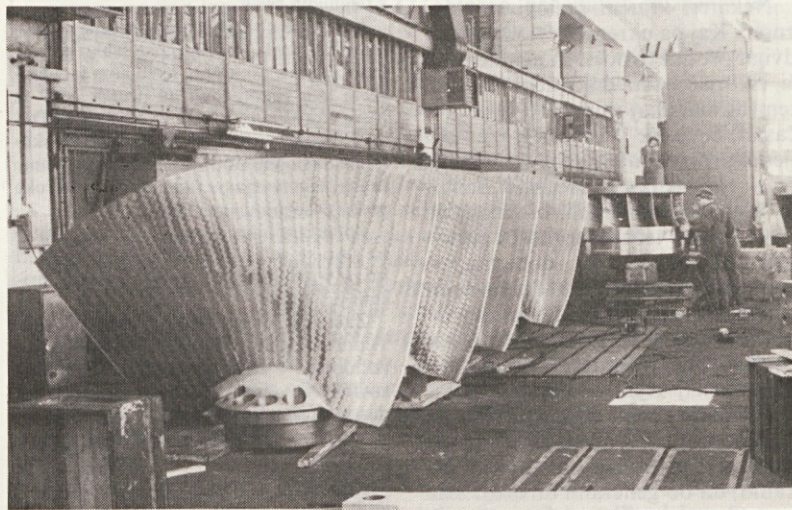
Za boljši Litostroj

Februarja se bomo na referendumu odločali o statutu podjetja Litostroj, ki je izdelan v skladu z novim zakonom o podjetjih. Za nami je obsežno delo, polno priprav in usklajevanja stališč. Skupno s statutom pa bomo na zborih delavcev potrjevali tudi novo organizacijsko zgradbo programov, strokovnih sektorjev in dejavnosti. Delavci smo se s predlogi nove organizacijske zgradbe izčrpno seznanili že v informaciji za zbere delavcev, v statutu pa so razvidni vsi novi odnosi in povezave. Preostalo je samo še vprašanje, ali smo pripravljeni za učinkovitejše in bolj kvalitetno delo, ki bo dajalo tudi večje rezultate, boljši osebni dohodek in boljše perspektivo.

Nova organizacijska zgradba nam v prvi vrsti omogoča delitev dela in odgovornosti. Lahko rečemo, da ima po novi organizaciji vodstvo programa v svojih rokah vse elemente gospodarjenja, povezave in koordinacijo. Tako nam nova organizacijska zgradba v primerjavi s sedanjo organiziranostjo dejansko omogoča boljše in kvalitetnejše delo, uspeh pa je odvisen samo od sposobnosti, znanja in prizadevanja kadra v programih, sektorjih in dejavnostih. Vse možne dopolnitve in izboljšave v organizacijski zgradbi, povezavah, dokumentaciji in informacijskih sistemih pa bomo uvajali sproti. Skupno z Zavodom za produktivnost je že v teku razvojna naloga »Krmiljenje in vodenje procesa«, ki mora dati določene rezultate in bo naš kolektiv v načinu dela približal tistim kolektivom, ki so boljši in uspešnejši od nas. Program nosi tudi odgovornost za zaloge, ki se bodo s tem nujno zmanjšale.

Na osnovi zakona o podjetjih smo izdelali statut podjetja in v njem upoštevali vse odnose in povezave, od katerih v celi državi pričakujemo preobrat k tržnemu načinu gospodarjenja, obenem pa tudi razčiščevanje relacij: upravljanje — vodenje. Menimo, da bi morali biti z ozirom na novo organizacijsko zgradbo podjetja uspešnejši, ker imamo zdaj vse možnosti tržnega načina gospodarjenja. Osnova organizacijske zgradbe so programi, ki bodo organizirani tako, da se bodo na tem nivoju reševali vsi problemi ter načrtovale naloge za uspešnejše gospodarjenje. Za tak način gospodarjenja pa je potrebno večje znanje, več inovacij, večja produktivnost, skratka, potrebna je veliko večja dinamika, kot smo je vajeni doslej. V našem podjetju bodo v načinu vodenja, organiziranosti, hitrejšem reševanju problemov, iskanju učinkovitejših poti, boljšem planiranju, manjših stroških, boljšem načinu dela na vseh področjih poslovanja potrebni izredno veliki premiki, ki jih lahko zagotovimo samo z visoko kvaliteto poslovanja. Če želimo imeti boljše rezultate, bomo zahtevali od kadra kvalitetnejše in učinkovitejše delo. Na tak način uspeh ne more izostati, s tem pa bomo lahko izboljšali tudi naše nagrajevanje.

F. Sušnik

Lopate drugega gonilnika za HE Dubravo, ki so že pripravljene za transport na gradbišče (Foto: E. L.)

nov skritih tudi v nedokončani proizvodnji. Prve ocene kažejo, da smo dejansko realizirali oziroma fakturirali le za okoli 59 milijonov ameriških dolarjev. Vzroki so raznovrstni, kot prvega pa je generalni direktor navedel preveliko tolerantnost do napak, ki nastopajo v poslovnem procesu. Nič manj pomemben razlog

je nedokončana proizvodnja, za katero se še vedno izgovarjamo, kako ni možno narediti tega in onega, namesto da bi energijo usmerjali v rešitve in delo. Prav gotovo nam poslovanje zavira tudi nelikvidnost, še bolj pa velika zadolženost iz preteklih let.

(Dalje na 2. strani)

PREDSEDNIK KONFERENCE O SINDIKATU IN NJEGOVEM DELU

Moč in nemoč sindikata

Pred približno letom dni smo izvolili novo sindikalno vodstvo. Za predsednika je bil izvoljen Vasja Kreft, ki pa ob sami izvolitvi ni želel, kot je to običaj, govoriti o usmeritvah ter predvidenem delu sindikata v naši delovni organizaciji, češ, da so pravila sindikata, v okviru katerih bo primoran delovati, znana, konkretnije pa bo o dejanskem delu in o učinkih mogoče govoriti kasneje. Po letu dni vodenja te najbolj množične družbenopolitične organizacije v Litostroju smo ga prišli za besedo in se pogovorili o delu v preteklem letu, o težavah, s katerimi se pri svojem delu srečuje, o predvidenih spremembah sindikalne organizacije ter o problematiki sindikata v naši družbi nasploh.

• Kaj lahko rečete o svojem delu ter o vlogi sindikata v letu 1988?

Program dela je bil dokaj konkretno začet s sklepi skupnega decembrskega zbora delavcev, ki so jih povzeli tudi vsi samoupravni organi in družbenopolitične organizacije. Potrebno jih je bilo samo izvajati in izpeljati v praksi, tu pa so se pričele težave. Večina je bila prepričana, da se da stvari urejati in reševati hitreje, kot jih je bilo mogoče. Do izraza pa je prišla tudi naša znana lastnost in slabost, da smo dokaj enotni ter angažirani pri sprejemanju sklepov in odločitev, pri njihovem izvajanju, ki je bistveno, pa ne.

Uspešnost sindikata je odvisna predvsem od stopnje organiziranosti delovne organizacije. Moja želja in namen je bil, da se najprej notranje utrdi, tako sindikat kot delovna organizacija, da si čimbolj natančno razdelimo vloge in odgovornost, saj lahko le na taki osnovi delujemo uspešno in odgovorno.

• Decembrski stavki je najprej sledila zamenjava sindikalnega vodstva, ki po mnenju delavcev ni ustrezno zastopalo njihovih interesov. Volitve novih izvršnih odborov ter sindikalnega vodstva pred letom dni naj bi bile odraz volje in zaupanja baze, od tu pa so izvirala tudi velika pričakovanja, da bo takšen sindikat sposoben izražati in uveljavljati interese delavcev. Zanima nas, če so bila takšna pričakovanja osnovana, ali pa je šlo le za zamenjavo ljudi, katerih v okvirih, ki določajo in omejujejo delovanje sindikata, ne morejo bistveno vplivati na vsebino, predvsem pa na rezultate svojega dela?

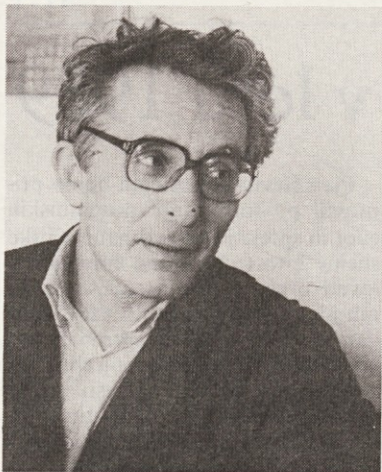
Tajne volitve so vsekakor dosegle, da se je v večini primerov zamenjala generacija »poklicnih« funkcionarjev, zaradi česar se je tudi spremenil način dela, ki je bil do tedaj v navadi. Poleg tega pa nikomur od izvo-

ljenih predstavnikov ni bilo do tega, da bi izneveril zaupanje delavcev, ki so ga izvolili, tako da smo začeli s svojim delom sicer v istih programskih okvirih, vendar z novimi, svežimi silami.

• Težko se izognemo vtisu, da so odločitve sindikata pretežno formalne narave — mnenja in pripombe, ki pa jih pogosto nihče ne upošteva? Kakšna je in v čem je dejanska moč sindikata v delovni organizaciji?

S trditvijo, da so odločitve sindikata pretežno formalne narave, se delno strinjam. Vprašan in zahtev, ki jih postavlja sindikat, se pogosto ne jemlje preveč resno, predvsem pa ne obvezujoče. Praktično sindikat nikogar ne more prisiliti, da odgovori na postavljena vprašanja, ali pa izpolni njegovo zahtevo. V statutu sindikata sicer stoji zapisano določilo, da osnovna organizacija zaradi neupoštevanja sklepa ter neizvrševanja svojih obveznosti posamezniku lahko izreče javno kritiko, ali pa ga celo izključi iz organizacije, česar pa ponavadi ne izvajamo, poleg tega pa je tudi vprašljiv učinek takšne sankcije oziroma grožnje z njo. Sindikatu daje moč množičnost, saj so praktično vsi Litostrojčani njegovi člani. Najmočnejše orožje sindikata je grožnja oziroma organizacija stavek, vendar je to lahko način borbe za svoje interese, ki pa naj bi ga uporabili le takrat, ko se vse ostale poti in načini izkažejo za neučinkovite.

Uspešnosti in prodornosti sindikata lahko dosežemo tudi z razumnim medsebojnim sodelovanjem ter priznavanjem moči argumentov ter spoštovanjem sindikata kot družbenopolitične organizacije, ki združuje vse delavce v delovni organizaciji in ki je tudi po statutu odgovorna za uresničevanje samoupravljanja.

»Zahtev, ki jih postavlja sindikat, se pogosto ne jemlje preveč resno — predvsem pa neobvezujoče«.

• Osnovna naloga sindikata je zaščita interesov in pravic delavcev. Če odmislimo politične, etične itd. interese delavcev, ki so v kriznih časih potisnjeni v stran, se soočimo z eksistenčnimi — materialnimi interesi. Ali sindikat s svojo zahtevo sploh lahko vpliva na višino osebnih dohodkov delavcev — ali pa je pri tem objektivno povsem onemogočen in mu preostane le, da opozarja na padanje standarda in na kritično socialno varnost?

Dejansko lahko sindikat v našem sistemu na tem področju nekaj stori le po rednih poteh — preko samoupravnih organov, drugače pa trditve, ki jo navajaš, drži.

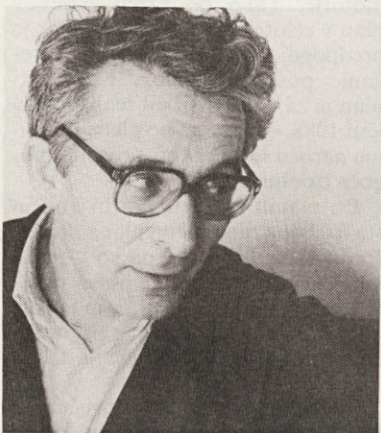
Moramo pa priznati, da smo z večjo učinkovitostjo delovne organizacije sproti le pokrivali naraščajočo inflacijo in da smo v medsebojnih razgovorih ob upoštevanju argumentov obeh strani dosegli nekaj uspehov na tem področju.

• Po definiciji in izjavah naj bi sindikat ščitil interese delavcev. Katere in kako? Na kakšen način jih lahko ščiti pri litostrojskem t.i. družbenem standardu?

Sindikat naj ščiti vse interese delavcev — od osebnih dohodkov preko ustreznih delovnih pogojev do samoupravnih pravic vsakega posameznika. Vendar pa je v delovni organizaciji, kot je naša, kjer pristojnosti ter odgovornost še niso natančno razmejene, težko najti tistega, ki je odgovoren za to, da

nagrajevanje ni ustrezno, da se premalo sredstev izdva za stanovanjski sklad, za družbeni standard itd.

Če se postavimo na stališče, da smo člani sindikata vsi, od vodstva DO, TOZD in DS kot tudi delegati v samoupravnih organih in da bi se morali načelno vsi boriti za iste cilje ter program, potem reševanje vseh teh težav, ne bi smelo biti problematično, kakor dejansko je. Praksa torej teoretične predpostavke prikazuje kot demagoške in neuporabne. Vsem zaposlenim naj bi delovna organizacija zagotavljala materialno varnost, zaradi česar je sindikat zainteresiran, da delovna organizacija čimbolje gospodari, saj v takih pogojih sindikat v našem sistemu lahko

»Sindikat je zainteresiran, da delovna organizacija čim bolje gospodari, saj le v takih pogojih lahko uspešno izpolnjuje svojo vlogo in poslanstvo«.

uspešno izpolnjuje svojo vlogo in poslanstvo. Enostranski pritisk le na poviševanje plač pri dosednji vlogi sindikata in naši samoupravni organizaciji predstavlja za delovno organizacijo izrazito težavo in jo lahko tudi povsem onemogoči v izpolnjevanju njene ekonomske funkcije.

V prihodnje se bo morala vloga sindikata glede na pristojnosti in odgovornost poslovnih organov ter odvisnost podjetja od tržišča bistveno spremeniti.

• V preteklem letu smo na vsakem koraku slišali in govorili o raznih reformah, reorganizacijah itd., veliko pa se govori tudi o prenovi sindikata.

Kakšen naj bi bil sindikat po tej prenovi in predvsem, kakšni naj bi bili učinki te prenove na članstvo?

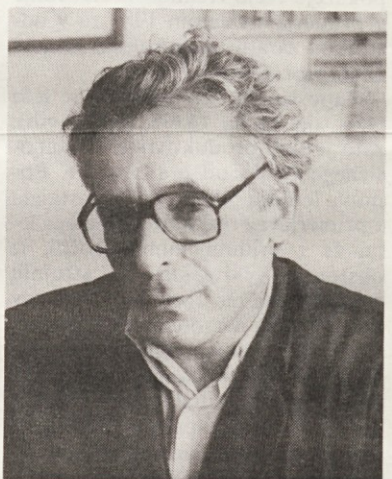
Sindikat naj bi bil vse manj samo družbenopolitična organizacija ter vse bolj interesna organizacija delavcev — to naj bi postala njegova osnovna vloga. V razpravi je tudi predlog, da sindikat ne bi bil več nosilec kandidacijskega postopka za delegate v samoupravnih organih. Področje dela sindikata naj bi se zožilo predvsem na zagotavljanje primernega nagrajevanja, ustreznih delovnih pogojev, medsebojnih odnosov ter zaščito delavcev pri zaposlitvi.

Ostale naj bi torej predvsem ekonomska in socialna funkcija.

• Kako se bo sindikat vključil v reorganizacijo, oziroma kako jo bo pomagal izpeljati?

Že ob samem začetku razprave o reorganizaciji smo podprli takšno odločitev in do sedaj v naših vrstah ni bilo nasprotovanja predlagani reorganizaciji, čeprav smo imeli nekatere pripombe. Večkrat je bilo postavljeno vprašanje odgovornosti za izvedbo reorganizacije, ker je bilo prav med nekaterimi vodilnimi in vodstvenimi kadri največ dvomov in pomislekov, ali jo bomo sploh lahko uspešno izvedli. Takšni pomisleki so razumljivi, saj bo z reorganizacijo prišlo tudi do prerazporeditve vpliva in moči dosedanjih struktur. Pri tem procesu reorganizacije ima lahko sindikat le kontrolno funkcijo, s tem da opozarja na posamezne probleme, ki se pojavljajo, ter na nekatera okostenela okolja, ki se krčevito oklepajo starih, preživelih navad.

t. š.

»Dokaj enotni smo pri sprejemanju sklepov in odločitev, pri njihovem izvajanju pa ne«.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ugibanja...

Nekateri ključni razlogi so torej znani. Kaj pa ukrepi? Prvi ukrep je v dvigu produktivnosti in učinkovitosti izkoriščenosti delovnega časa. S tem bi marsikaj popravili. S pravočasno, če že ne predčasno, izgotovljeno proizvodnjo bi nam inflacija manj razvrednotila vrednost denarja. Ker bi denar imeli, bi zmanjšali likvidnostne težave, sproti bi poravnali obveznosti do dobaviteljev, družbe, in nenazadnje dolgeve ter zmanjšali nedokončano proizvodnjo. Seveda je to primer dokaj poenostavljene računic, vendar je v njem nekaj resnice. Nesmiselno je sprejemati take in drugačne ukrepe, če le-ti ostanejo na papirju, mi pa stojimo neprizadeto ob strani in čakamo, da bo generalni direktor sam naredil vse, ostala vodstvena, vodilna in izvajalska struktura pa bo pač nekaj migala, da bo osem ur hitreje minilo. Veliko krivico pa bi naredili, če bi rekli, da te trditve veljajo za vse. Veliko je Litostrojčanov, ki trdo in prizadevno delajo in celo več, kot le svoje delo. Zato bi morali te ljudi vsaj javno pohvaliti in jih imeti za svetle vzglede v tej tudi megleni perspektivi Litostroja.

Slavica Mrkun

Krizni časi

Če smo že na kulturni strani opisali knjigo »Kuhinja v kriznih časih«, si pogledajmo še, kako se Litostrojčani znajdemo v teh hudih časih.

Ker se že s plačami in poračuni ne moremo kaj dosti hvaliti, pa se lahko pohvalimo z dobro prehrano, ki so nam jo v lanskem letu zagotavljali na primer MIP iz Nove Gorice ali Koka iz Varaždina ali Dana iz Mirne ... Skupni imenovalec lanskoletnih dogajanj je bilo namreč nakupovanje hrane, sem ter tja pa tudi obleke na obroke preko našega računovodstva.

Po nakupih knjig in posteljnine, s katero smo se zalagali na tak način še pred krizo v kuhinjskih loncih, smo zdaj pristali pri živilih.

Začelo se je s prodajo rib pred tovarno. Temu so sledile banane in jabolka na kamionih, v zadnjem času pa tudi jajca zavidljivih velikosti in zmernih cen, ki do nas pridejo v sivem kombiju.

Da pa vam bo malo bolj jasno, koliko prometa in na katerih področjih smo največ naredili v lanskem letu, vam ponujamo malo statistike. Največ je bilo zanimanja za naslednje ponudbe:

— Trgovina Astra, kjer smo kupili bone za nakupe najrazličnejših vrst blaga. Odplačevanje smo imeli na 3 obroke, kupcev je bilo okrog 500.

— Mesni kombinat Radgona, kjer smo nabavljali svinjske polovice in suhomesnate izdelke zelo pestre ponudbe. Za te izdelke je bilo okrog 250 kupcev.

— Unior Zreče — v nakupih orodja po zelo ugodni ceni je sodelovalo kar 900 ljudi.

— Tekstil Zagreb — za Litostroj so nudili prodajo že šestič, na 3 obroke. Pri

vsaki prodaji je bilo udeleženo po okrog 300 kupcev.

— Vinteks Visoko — pri nas so prodajali že trikrat na 3 obroke, vsakič je bilo okrog 300 kupcev.

— Jabuka Miroslan — Hmezad — v tem nakupu je sodeloval le TOZD OB z okrog 120 ljudmi, nakup pa je bil na 3 obroke.

— Borovo — tudi to prodajo so imeli le v tozdu OB, sodelovalo pa je okrog 50 ljudi, plačilo na 3 obroke.

— Hmezad — suhomesnate izdelke je kupilo okrog 400 ljudi, plačilo je bilo na 2 obroka.

— Ferromoto — nakup športne opreme. Pri nakupu na 2 obroka je sodelovalo le okrog 30 ljudi.

— MIP Nova Gorica suhomesnati izdelki in pršut — sodelovalo je okrog 530 ljudi, nakup pa je bil na 3 obroke.

— Koka Vraždin — kupcev je bilo okrog 30, plačilo pa na 2 obroka.

— DANA iz Mirne — brezalkoholne in nekaj alkoholne pijače je na dva obroka kupilo okrog 300 kupcev.

— Tik pred novim letom smo lahko za takojšnje plačilo kupili tudi moko v vrečah, ki je bila iz Vojvodine in verjetno zato tudi cenejša. Prve peke in izkušnje kuharic so pokazale, da je moka izredno dobra in kvalitetna.

Z vsemi temi nakupi na obroke imajo v našem računovodstvu zelo veliko dela, saj je treba preračunavati obroke, jih odtegovati in še in še. Da bo slika nazornejša, naj povemo, da je doslej imelo naše računovodstvo s temi nakupi mesečno kar za 36 starih milijard prometa. Zato

velja še toliko bolj upoštevati njihova priporočila oziroma zahtevo, da se je pri vsakem takem nakupu nujno potrebno povezati s predsednikom konference sindikata ter se z njim in vodstvom računovodstva pogovoriti o načinih nakupa. Le tako v tem načinu poslovanja ne bo prihajalo do napak in napačnih izračunov.

Vsi ti nakupi so potekali ali po načelu ponudbe firme, ki je želela prodajati, ali pa smo mi iskali ugodne načine kupovanja za izdelke, za katere je med delavci vladalo večje zanimanje. Tak način prodaje se gotovo izplača obema stranema, zato je zanj tudi toliko zanimanja. Zaradi raznovrstnosti želja in ponudbe pa smo si v preteklih letih tudi že sami nabrali dovolj izkušenj glede pogojev in kvalitete

firm, s katerimi je vredno sodelovati. Tako se lahko pohvalimo z dobrim sodelovanjem z Radgono, ki ima zmerne cene in ugodne pogoje, zelo dobre izkušnje imamo s Tekstilom, ki ima bogato ponudbo in kvalitetne izdelke, zelo zadovoljni smo bili tudi z MIP in Koko, pa tudi z Uniorjem.

Prekinili pa smo sodelovanje z Vinteksom, ki ima nekvadratno ponudbo, ravno tako smo ugotovili, da ni najboljšje sodelovanje s trgovino Ona-on, ki ima visoke cene in slabo izbiro.

Kakorkoli že, takšni načini prodaje in kupovanja se nam izplačajo. Vendar pa moramo vsi skupaj delati bolj organizirano in povezano — tako, da bomo še bolj zadovoljni!

M. M.

Kaj če bi mi ustanovili Zvezo pridnih delavcev?

OSNUTEK PRAVILNIKA

Za spodbujanje in oživitve inventivne dejavnosti

Končno je pred nami osnutek novega pravilnika o inovacijah. Dolgo je trajalo, da je ugledal luč sveta, še dalj pa, da je prišel v javno obravnavo.

Značilnosti novega pravilnika — katere so njegove prednosti in pomanjkljivosti, kako smo prišli do novega pravilnika in zakaj je potrebno sprejeti novi pravilnik o inovacijah, je samo nekaj vprašanj, na katere želimo odgovoriti v tem sestavku, ki se nanaša na tako pomembno področje, kot je inovacijska dejavnost.

Samoumevno je, da tudi ta pravilnik kot tudi mnogo drugih ni popoln, upam pa, da so se v javno obravnavo vključili tudi inovatorji, ki jih v Litostroju ni malo. To je bila priložnost, da podajo tehtne pripombe na pravilnik, pa tudi, da so se z novim pravilnikom dodobra seznanili.

Kot osnova za pripravo osnutka pravilnika o pospeševanju inventivne dejavnosti je bilo uporabljeno naslednje gradivo:

- Zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja,
- Samoupravni splošni akti 2, ki jih je izdalo ČGP Delo,
- Gospodarski vestnik,
- obstoječi — zdaj veljavni litostrojski pravilnik o inovacijah,
- pravilnik o inventivni dejavnosti nekaterih tovarn, kjer ta dejavnost živi.

Glavni vzrok, da smo se lotili izdelave novega pravilnika, je v tem, da je bil sedanji pravilnik izdelan v letu 1975, sprejet pa pred desetimi leti. 9. 4. 1979. Junija 1981 je začel veljati tudi novi Zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja. V vsem tem času pa naš pravilnik ni bil usklajen z navedenim zakonom.

In kaj je novega v tem pravilniku?

Osnutek novega pravilnika je znatno bolj obsežen kot ta, ki je zdaj v veljavi. Do povečanja obsega je prišlo zaradi tega, ker so člani komisij pogosto dajali pripombe, da nekatere definicije v pravilniku niso dovolj jasne, da pristojnosti in dolžnosti niso dovolj definirane, da je težko določiti višino nagrade — posebnega nadomestila ali po novem posebnega plačila, ter še vrsto raznih pripomb. Nekatere izmed njih so bile upravičene, posebej tiste, ki se nanašajo na definicije, kaj je delovna dolžnost.

V osnutku novega pravilnika se pojavljajo tudi nekateri novi pojmi, ki jih ni bilo v zdajšnjem pravilniku, nekateri so pa samo nekoliko spremenjeni.

Novi pojmi, ki jih v do zdaj veljavnem pravilniku ni bilo, so:

- razpis problema,
- usmerjene inovacije,
- odbor za razvoj,
- pospeševalec — animator inv. dejavnosti.

Razpis problema je pojem, ki že sam dovolj jasno pove, kaj je to. Iščeemo najboljše rešitev nekega problema, ki se je pojavil v naši tovarni. V reševanje razpisanega problema se lahko vključijo vsakdo, ki je tej nalogi kos. Sprejeta rešitev bo nagrajena, delavski svet pa bo lahko s sklepom določil, ali se lahko še koga nagradi. Da bi se izognili subjektivnim vplivom, naj bodo rešitve označene s šiframi, najboljše rešitev pa bo izbrala strokovna komisija.

Usmerjena inovacija je takrat, kadar je kreativna rešitev postavljene naloge definirana v razvojnem planu in z njeno realizacijo nastane inovacija. Posebno plačilo — nagrada, ki pripada inovatorjem, je po našem pravilniku za 50% manjša od nagrade za množične inovacije. Karakteristično za te inovacije je, da so običajno rezultat timskega dela.

Odbor za razvoj pri DO je skupina treh do petih strokovnjakov, ki imajo na skrbi razvoj tovarne, zlasti na področju uvajanja novih izdelkov, še neveljavljenih postopkov in tehnologij. Prav tako bo v pristojnosti tega odbora tudi odločitev o pomembnejših investicijah, ki naj bi se z drugimi strokovnimi službami odločili za najboljše rešitve. Odbor za razvoj mora odobriti tudi vse

razvojno-raziskovalne naloge. Razvojno-raziskovalne naloge morajo biti odraz potreb po določenih rešitvah, ne pa financiranje hobija posameznikov ali pa način krpanja pomanjkljaja ur ob pomanjkanju delovnih nalog.

Pospeševalec inventivnih dejavnosti naj bi bil v vsakem delovnem okolju nekdo, ki bi svoje sodelavce vzpodbujal k inventivnem delu, k razmišljanju o nečem novem, boljšem od zdajšnjega.

Gre za to, da bi tudi v Litostroju začeli koristiti znanje, ki je v glavah naših sodelavcev. Znanje v glavah naših ljudi je pravo bogastvo, ki ga ne znamo, ali pa zaradi kdovekakšnih razlogov nočemo izkoristiti, zakaj ne, pa vemo, a nočemo vedeti.

V vseh okoljih in na vseh nivojih, kjer se s svojo inovacijo pojavi kak inovator, se zelo hitro pojavi tudi pripomba, da je to vendar njegova delovna dolžnost. Kaj je delovna dolžnost, je definirano v razvidu del in nalog za posamezno delovno mesto. Pri nas kot v drugih tovarnah v Jugoslaviji zaenkrat še nihče nima v opisu del in nalog navedeno, da mora ustvarjati inovacije. Odnosi do inovatorjev so v različnih okoljih različni, od pozitivnih do izrazito negativnih, kar se odraža tudi v naši tovarni v nekaterih tozidih, pa naj bo to odnos posameznika ali vsega okolja. Ta odnos so ustvarili vplivni posamezniki, ki svoj negativni odnos do inovacij, ki je lahko posledica marsičesa, največkrat pa zavisti, demonstrirajo v svojem okolju, čeprav je cilj ali bi moral biti cilj nas vseh ustvariti čimveč inovacij, da premagamo mrtvilo, v katerem smo zdaj.

Število prijavljenih in realiziranih inovacij pa ni odvisno samo od kvalitete pravilnika, pač pa predvsem od odnosa do inovacij nas vseh, ki smo zaposleni v Litostroju, predvsem pa direktorjev tozdov in članov komisij za inovacije. Če bodo imeli direktorji tozdov in člani komisij pravilen odnos do inovacij, bodo inovacije zaživele, sicer inovacij v Litostroju ne bo, zlasti še, ker precejšnje število litostrojčanov ni naklonjeno inovacijam. Manjkajo nam informacije o inovacijah — obsežnejši prikaz stanja na tem področju, tako v naši tovarni kot v nam sorodnih tovarnah.

Zelo dolgo je trajalo, da je osnutek pravilnika prišel v javno obravnavo, upam pa, da bo vsaj sprejet v sprejemljivem času.

Javna obravnava osnutka pravilnika je priložnost, da ga dopolnimo in spremenimo tako, da bo sprejemljiv za vse. Prepričan sem, da bodo delavci dali na osnutek tudi konkretne pripombe, da bo pravilnik boljši, kar naj bi se odrazilo v večjem številu prijavljenih inovacij. Prav tako upam, da se bo to odrazilo tudi v doslednejši evidenci inovacij, zlasti na finančnem področju. Kot mi je znano, vodijo v PFSR samo evidenco o izplačanih nagradah inovatorjem, pa še ta ni preveč zanesljiva, manjkajo pa podatki o inovacijskem dohodku. Če nekdo gleda samo postavke po dokumentih, ki jih ima PFSR, imamo v Litostroju z inovacijami samo stroške, ker je evidentirano samo izplačilo inovatorjem, ne pa tudi inovacijski dohodek. Da bom bolj konkreten. Skupna vsota, ki je bila inovatorjem v lanskem letu izplačana, znaša 15.847.854 din. V tem znesku pa je zajeto tudi izplačilo odškodnine za patente dr. Kosu iz prejšnjih let, torej je bilo za inovacije izplačano še celo manj kot 10 mio din. Inovacijski dohodek ene same inovacije pa je 326.064.350 din ali, da bo nekaterim bolj razumljivo, 32,6 starih milijard din.

Logično je, da z inovacijami v naši tovarni nekaj ni v redu, če niti ne vemo, kolikšen je inovacijski dohodek. V osnutku novega pravilnika je v pristojnosti službe za inovacije tudi vodenje ustrezne evidence, kjer bo tudi finančna služba lahko dobila potrebne podatke za svojo evidenco.

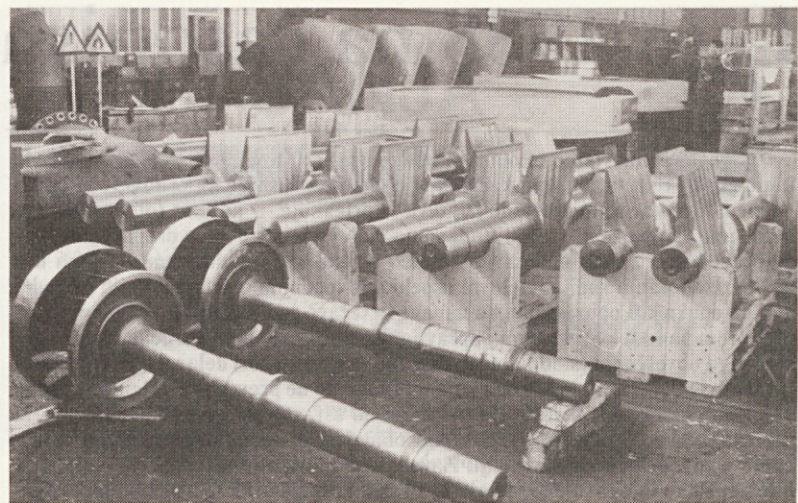
V osnutku novega pravilnika je podana tudi možnost ustanovitve Društva oz. aktiva izumiteljev, avtorjem tehničnih izboljšav in drugih oblik ustvarjalnosti. Za delovanje društva so v osnutku pravilnika predvidena finančna sredstva v višini do največ 2% ugotovljene čiste koristi od množične inventivne dejavnosti v Litostroju v preteklem letu.

Inovatorjem pripada za vsako inovacijo, ki ustvarja inovacijski dohodek, tudi nagrada oz. posebno plačilo. V sedaj veljavnem pravilniku je bila osnova za določitev posebnega plačila povprečni osebni dohodek. Višina plačila je bila odvisna od inovacijskega dohodka, čemur je služila posebna krivulja, ki je bila v začetku zelo strma, potem pa se je asimptotično približevala horizontali. Razen tega se je pri izračunu nagrade uporabljal še korekcijski faktor, česar pa v novem pravilniku ni. Poudariti je treba, da so nagrade v povprečju višje kot po starem pravilniku, zlasti v območju višjih inovacijskih dohodkov.

Novo v osnutku je tudi to, da morajo inovatorji prijaviti inovacijo takoj, ne pa potem, ko je že realizirana. To je zelo pomembno za večje inovacije, kadar je potrebno opraviti kakšne preizkuse, izdelati prototip, ali pa so potrebna finančna sredstva, kar mora odobriti odbor za razvoj. Novost je tudi to, da mora biti inovacija javno objavljena pred izplačilom. Vsi morebitni soavtorji morajo v tem roku predložiti pisno dokazilo o soavtorstvu.

Inovacije so v zadnjem času deležne velike pozornosti v vseh tovarnah in tudi na vseh forumih, kar je opaziti tudi pri nas v Litostroju, saj smo končno le dobili osnutek novega pravilnika o inovacijah. Sam pravilnik ne bo popravil stanja na tem področju, če ne bomo spremenili odnosa do inovacij. V primerjavi z nekaterimi našimi tovarnami, ki imajo to področje urejeno, smo mi še dokaj na začetku. Potrebno bo najti način, kako motivirati delavce za inovativno delo, pričeti bomo morali z izobraževanjem tako inovatorjev kot tudi članov komisij, če bomo hoteli doseči množičnost. Množičnost bo dosežena, ko bomo ustvarili ustrežno klimo, to klimo pa ustvarjamo mi vsi, predvsem pa tisti, ki imajo največji vpliv — to pa so direktor, člani komisije in člani delavskega sveta. Ti morajo dejansko podpirati inovacijsko dejavnost, ne samo z besedami na sestanku. Edino merilo, ki dokaj realno pove, kakšen je odnos do inovacij vseh, ki odločajo o tem, to pa so komisije za inovacije, delavski svet in tudi direktor tozda, je število uporabljenih inovacij na zaposlenega. Teh je zdaj odločno premalo, torej bomo morali preiti od besed k dejanjem in to bo edini dokaz, da inovacije zares podpiramo.

Ivan Gantar

Turbinska oprema za HE Menzelet, HE Dubrava, HE Piva.... Tovarniška montaža je že končana, potrebnega pa bo še veliko truda, da bo vsa oprema tudi vgrajena v posamezne objekte (Foto: E. L.)

INVENTIVNA DEJAVNOST

Ali smo na pragu sprememb?

Decembra smo objavili gradivo za javno razpravo o inovacijski dejavnosti oziroma obrazložitev Pravilnika o inovacijah. To gradivo naj bi obravnavali v januarju in končno prebudili našo inovacijsko Trnjalčico iz dolgega spanja. Dejansko je za Litostroj že kar sramotno, da posveča razvoju in inovatorstvu tako malo pozornosti in da je dopustil, da nas čas prehiteva. Dejstvo je, da nas tudi pravilnik sam — tudi če ga sprejmemo še tako dobrega in izboljšane — ne bo pripeljal v nove vode, če ne bomo spremenili naše miselnosti in splošnega ozračja, ki bi dajalo pobude za izboljšave in izume. Naučiti oziroma privzgojiti si bomo morali navede, da svojega dela ne bomo več opravljali rutinsko ali s pogledom čez mejo, kako njim to uspeva, temveč bomo morali začeti bolj uporabljati pamet, domišljijo in znanje. In ko se bomo naučili vstajati, delati in legati s to mislijo in ob ustrezni stimulaciji, bo to postalo del našega življenja, ki bo zelo hitro tudi pokazalo svoje izredne rezultate. Predvsem pa: proč z vsakršno zavidnostjo, saj se bodo izplačane nagrade vedno izkazale za smešno majhne v primerjavi z učinki, ki jih bomo v primeru dobrega dela lahko deležni vsi.

Zato naj nam bo Pravilnik le iztočnica za drugačno delo v bodoče.

Iz uvoda h gradivu...

Tako na zahodu kot na vzhodu velike in majhne države nujno potrebujejo inovacijski sistem kot del družbenega sistema in inovativnega gospodarjenja kot nujen del poslovanja gospodarstva. V Litostroju pa smo prava anomalija. Izgleda približno tako, kot da smo na barki na jadra, jadra pa so zavezana. Vsi, ki se zavedajo pomena inovacij, imajo to področje urejeno, pri nas pa se tega niti prav še ne zavedamo. Če bi se tega resnično zavedali, bi že prej poskrbeli, da bi bil Pravilnik o inovacijah usklajen z Zakonom o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja, ki je v veljavi že od junija 1981. leta. V veljavi je še vedno pravilnik iz 1979. leta. V pripravi je že novi zakon o inovacijah, zato smo pohiteli s pripravo novega pravilnika o inovacijah, da ga uskladimo z zakonom, dokler je še v veljavi.

Zakaj je potrebno sprejeti novi pravilnik o inovacijah?

Zdaj veljavni pravilnik uporabljamo že 9 let. V tem času je bil sprejet novi Zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja, ki je še v veljavi, s katerim pa naš veljavni pravilnik ni usklajen. Razen navedenega se je izkazalo, da je potrebno nekatere stvari spremeniti zaradi lažjega razumevanja in enostavnejše rabe. Kritične pripombe na ta pravilnik so bile tako s strani inovatorjev, kot tudi članov komisije za inovacije pri temeljnih organizacijah.

Samoumevno je, da tudi ta pravilnik ni popoln, da so v njem še vedno nedorečene stvari, vendar s primerno mero poštenja inovatorjev in vseh tistih, ki bodo pravilnik uporabljali, kot tudi okolja, v katerem inovator dela, smo prepričani, da bo prispeval k pozitivni inventivni dejavnosti v naši tovarni.

Kako pa to delajo drugje?

Iz tovarniških glasil drugih delovnih organizacij smo razbrali, da mnoge na dan inovatorstva, ki je 12. oktobra, podeljujejo priznanja in nagrade najzaslužnejšim delavcem. V Litostroju pa nič...

V Elanu na primer imajo krožke za izboljšanje proizvodnje, ki so začeli delovati maja lanskega leta. Uvedel jih je Biro za industrijski inženiring. Zaradi velike zanimivosti navajamo nekaj idej, ki so bile objavljene v Elanovem tovarniškem glasilu: Trenutno v Elanu delujejo trije krožki, člani se redno sestajajo vsakih štirinajst dni in rešujejo probleme svojega delovnega okolja po metodologiji krožkov za izboljšanje proizvodnje.

Po začetnih sestankih, kjer so se seznanili z namenom krožkov, so prešli na sistematično delo, ki poteka ob sodelovanju pospeševalcev, vodij krožkov in nekaterih strokovnih služb.

Ker dosledno sledijo načelu »najprej pospravi pred svojim pragom«, ni nepotrebnega razpravljanja in kritiziranja, člani krožka pa so tudi pravilno razumeli smisel te metode dela in so se dejansko lotili reševanja nalog iz svojega delovnega okolja. Med delavci vlada pripravljenost in zanimanje za to obliko reševanja problemov, pri delu aktivno sodelujejo, potrebno pa jih je za to pravilno motivirati in nagraditi, njihove predloge pa čim hitreje uresničiti in na ta način spodbujati množično inventivno dejavnost.

Pri tem pa je potrebno aktivno sodelovanje vodstva, od direktorjev programov do vodij strokovnih služb in vseh ostalih delavcev v proizvodnji.

V Elanu del reševanih problemov v proizvodnji že dosledno uporabljajo, pri ostalih pa je potrebna stalna kontrola in vzdrževanje.

Res je, da bodo točno izračunljivi prihranki znani šele po določenem obdobju, prvi ugodni rezultati pa se že kažejo. Nekaj takega bi bilo izredno zanimivega tudi za nas, saj bi se na marsikaterem področju v tovarni delo lahko bistveno izboljšalo. Tudi tak način dela bi bil lahko sestavni del naše reorganizacije, od katere si želimo seveda čim več uspehov.

In ne nazadnje — ne primerjajmo se z boljšimi samo po plačah, temveč tudi po načinih dela!!!

M.M.

Leto 1988 na časopisnih straneh

Pogosto poudarjamo in opozarjamo, da je ena izmed naših osnovnih pravic in dolžnosti tudi ta, da smo kar najbolje obveščeni, saj le na osnovi tega lahko počnemo to, kar se neprestano zahteva in pričakuje — kolikor toliko razumno odločamo. To pa še ni vse, saj tudi samo delo vseh nas dobiva drugačen smisel, če pravočasno zvemo objektivno resnico o tem, kje trenutno smo in kam nas naša prizadevanja vodijo. Delovni uspehi nas spodbujajo pri nadaljnjih prizadevanjih, enako kot opozarjanje na napake in težave vodijo k njihovem spoznavanju, s tem pa tudi k njihovem odpravljanju. Če izvajamo različne vrste neposrednega obveščanja (sindikalne in delovne skupine, zbori delavcev, skupni zbori ...) ter zelo dejavnega in hitrega širjenja (pogosto ne preveč preverjenih vesti) po neformalnih kanalih obveščanja — od ust do ust, so raznovrstne publikacije, ki jih izdajamo v Litostroju, tisto, na kar običajno mislimo, ko govorimo o obveščanju v naši delovni organizaciji. Zavedati se moramo tudi tega, da vse, kar je bilo zapisano in natisnjeno, ostaja in bo tudi kasneje pričalo o nekdanjem dogajanju v Litostroju, vse drugo pa se s časom razgubi in ostaja le v bolj ali manj dobrem spominu posameznikov.

Zaradi tega in ne le zato ker tako predpisuje zakon, objavljamo kratek pregled ter najosnovnejše podatke o delu uredništva ter vseh ostalih, ki so tvorno sodelovali pri nastajanju našega časopisa ter ostalih litostrojских publikacij v minulem letu 1988.

Če si že nismo edini v tem, ali je bilo leto 1988 za Litostroj uspešno ali ne, pa se prav lahko strinjamo v tem, da je bilo v vseh ozirih ter od začetka do konca izredno razgibano. Tej dinamiki smo po svojih močeh skušali slediti ter jo ovekovčiti tudi v besedi in sliki v vseh naših rednih in občasnih publikacijah.

V preteklem letu so redno izhajale tri različne vrste publikacij — **časopis Litostroj**, **Interne informacije** ter **Kulturni kaŝipot**. Za zadnjo že ime pove, da je usmerjena izključno na specifično področje — kulturo, časopis in Interne informacije pa naj bi pokrivala vsa področja dogajanj v Litostroju — od proizvodnje do športa. Če zanemarimo dejstvo, da je časopis nemenjen tako Litostrojčanom, kot tudi zunanjim bralcem, Interne informacije pa so namenjene izključno interni uporabi, še vedno ni jasno, kateri prispevki (po svoji vsebini in naravi) sodijo v eno oziroma v drugo publikacijo. Pri tem običajno odloča kriterij zanimivosti in pomembnosti prispevka. To nejasnost moramo odpraviti, ob čemer velja misliti tudi na to, da lahko takšna interna publikacija dejansko funkcionira kot tribuna ter prostor, kjer se lahko odvija kritični dialog.

V preteklem letu smo izdali dvanajst števk časopisa v nakladah 5800 izvodov. Obseg posameznih števk časopisa je variral od 8 do 12 strani — trikrat smo izšli na 8. enkrat na 10. in osemkrat na 12. straneh ter tako v celem letu izdali 130 časopisnih strani slikovnega in pisnega materiala. Če nekoliko podrobneje pogledamo, s čim smo polnili lanskoletne časopisne strani in rubrike, lahko ugotovimo, da so bili časopisi vsebinsko bogati in pestri. Polno je bilo različnih člankov z vseh področij, ob njih pa veliko fotografij, grafikonov, vinjet in karikatur, ki so dopolnjevale pisna naročila ter pestrile strani časopisa.

Ob primerjavi vsebine časopisov z njegovo vsebinsko zasnovo, ki naj bi nas vodila in usmerjala pri delu, ugotavljamo, da smo dejansko in v glavnem v zadostni meri pokrivali vsa področja življenja in dela v Litostroju, tako, kot smo si to tudi zastavili.

Tej hvali in zadovoljstvu ob rob pa moramo opozoriti na neprijetno ter na ne(za)željeno dejstvo, ki je postalo v preteklem letu preveč očitno, da ga ne bi opazili. Občutno se je zmanjšalo število dopisnikov, ki so v vsem času obstoja časopisa s prispevki z različnih področij strokovno, pogosto pa tudi polemično in angažirano obravnavali dogajanje v delovni organizaciji ter tako prispevali k večji kvaliteti časopisa. Takšen osip ter nezainteresiranost dopisnikov si težko razlagamo, upamo le, da je zgolj prehodne in kratkotrajne narave in da se bodo tudi na tem področju stvari v letošnjem letu obrnile na bolje. V nasprotnem primeru lahko pričakujemo precejšnje težave in pomanjkanje prispevkov z marsikaterega področja, saj zgolj uredništvo vsega, tako strokovno kot tudi drugače, ne more pokrivati. K temu

naj dodamo še, da uredništva o pomembnih dogodkih (proizvodnji, prodajah naših izdelkov, podpisih pogodb itd.) velikokrat nihče ne obvesti, kar izvira iz čudnega prepričanja, da pri časopisu pač vse vemo, ali pa iz brezbrižnosti in pozabljenosti. S takimi težavami se borimo pri nastajanju vsake nove številke časopisa. Obe pripombi navajamo ne le kot kritiko, pač pa tudi kot poziv k boljšemu in plodnejšemu sodelovanju.

Redno vsak mesec, z izjemo julija zaradi dopustov, so v preteklem letu v nakladi 2500 izvodov izhajale tudi Interne informacije. V večini so obsegale 4 strani, pa tudi 6 oziroma 8 strani, kakor so narekovale potrebe in prispeli material. Januarja 1988 smo spremenili dolgoletno obliko te naše mesečne publikacije (večji format), žal pa se je uresničilo tudi naše pričakovanje, da sama sprememba oblike ne pomeni tudi spremembe vsebine. Ogromno dela in volje do sodelovanja je še pred nami, če želimo postopoma ustvariti jasne, zanimive, jedrnat in hkrati informativno bogate Interne informacije. Čeprav je njihova vsebina standardizirana, sestavljena pretežno iz stalnih rubrik, pa je v njih dovolj prostora še za vse drugo — za npr. polemični dialog, ki se je občasno pojavljal v rubriki »Vi sprašujete — mi odgovarjamo«, pa tudi za številne druge zadeve, ki zaradi tega in onega ne sodijo v časopis, so pa upravičene ali pa celo zahtevajo javno objavo. Tako smo na primer v majski številki objavili celotno četrtletno poslovno poročilo, novembra pa gradivo za javno razpravo (gospodarjenje v devetih mesecih, informacijo o poteku priprav na reorganizacijo, poročilo o izvajanju ukrepov iz sanacijskega programa).

Tudi pri Internih informacijah se srečujemo s podobnim problemom kot pri časopisu — vse manjšim interesom za sodelovanje. To je predvsem očitno pri osrednji rubriki »Načrtujemo! Kako izpolnjujemo?« (izpolnjevanje gospodarskega načrta TOZD/DS), saj so prispevki vse prepogosto preveč standardizirani in klišejski, poleg tega pa lahko za redne smatramo le dopisnike **petih** TOZD/DS tri pa za pogoste oziroma občasne. Iz tega sledi, da ima **sedem** naših TOZD/DS oziroma njihovih dopisnikov takšno informiranje za nepotrebno in odvečno.

Časopis, Interne informacije in Kulturni kaŝipot (o njem lahko berete v posebnem prispevku) so le (redni) del našega sistema obveščanja. Dopolnjujejo ga občasne dnevne informacije ter gradiva za zbere delavcev, javne razprave, samoupravne organe, družbenopolitične organizacije, razni plakati; obvestila, opozorila in drugo.

V lanskem letu je bilo izdanih 13 dnevni informacij, ki jih izdajamo po potrebi za celotno ali pa le za del delovne organizacije, od česar je odvisna tudi višina naklade. Na ta način smo v preteklem letu izdali razpise za dodelitev stanovanjskih posojil, vabila za volitve in referendum, obvestilo o letovanju itd.

Poleg naštetega pa je bilo uredništvo zadolženo tudi za stike z javnostjo. Sem spada tako redno spremljanje prispevkov o naši delovni organizaciji v sredstvih javnega obveščanja, kot tudi posredovanje pomembnih vesti o Litostroju ter

dogajanju v njem zunanjim sredstvom javnega obveščanja.

Ob tem povzemanju ter ocenjevanju našega dela v preteklem letu ne smemo pozabiti na prispevek uredniškega odbora, ki je na rednih mesečnih sejah obravnaval in ocenjeval vse naše izdaje, dogovarjali pa smo se tudi o vsebini naslednjega časopisa. Zahvaljujemo se jim za vztrajno sodelovanje in pomoč pri našem delu, predvsem pa želimo, da bi se sodelovanje še poglobilo in razširilo, predvsem pa prešlo iz faze spremljanja in ocenjevanja tega, kar je bilo narejenega, v fazo soustvarjanja in aktivnejšega sodelovanja.

Mnenja uredniškega odbora ter občasne kritike in pohvale delavcev so edini vir, iz katerega lahko uredništvo sklepa na odziv, ki ga ima časopis med bralci. Kot takšne so dobrodošle in produktivno vplivajo na naše delo — žal pa so še vedno vse preredke.

Obveščanje ni samo sebi namen in brezbrižno ter nepotrebno zapravljjanje denarja, temveč nujen in produktiven sestavni del vsakega delovnega procesa, oziroma sistema, ki stremi k uspešnosti ter demokratičnosti. Od tu izvira tudi velika odgovornost vseh, ki so vpleteni v proces obveščanja. Ne zgolj tistih, ki obveščajo, temveč tudi tistih (morda celo v večji meri), ki ne obveščajo in ki zaradi takšnih ali drugačnih objektivno-subjektivnih razlogov zavirajo in onemogočajo prodor informacij v javnost.

Zavedati se moramo tudi tega, da ni naša pravica in dolžnost le, da smo obveščeni, temveč tudi, da obveščamo. Vsi se moramo zavedati, da lahko s svojimi prispevki in kritikami vplivamo na vsebino časopisa. Zmotno je prepričanje, da mora biti celoten časopis napisan v uredništvu (zato ga pa imamo!), saj takšno prepričanje privede le do tega, da po-

stane časopis iz številke v številko bolj suhoparen in nezanimiv. Časopis pa tudi vse ostale publikacije so naše in bodo zadoščale našim potrebam in zahtevam le, če in ko bomo vsi vplivali in sodelovali pri njihovem nastajanju. V letu 1989 se naše delo, vsaj kar se tiče količine in obsega izdaj, ne bo bistveno spremenilo. Vsekakor pa upamo na čim boljše ter čim širše sodelovanje z vseh področij in delov Litostroja, kar bo prispevalo tudi k boljši kvaliteti.

t. š.

Drugo leto kulturnega kaŝipota

V letu 1988 je izšlo 10 števk Kulturnega kaŝipota, vsaka v nakladi 500 izvodov. Če prelistamo teh deset števk, vidimo, da ostaja osnovna shema — polovica za kulturno ponudbo profesionalnih institucij, polovica za domačo, litostrojisko dejavnost — dosledno nespremenjena, medtem ko je prisotna precejšnja pestrost v vsebini.

Široki žanrski razpon opazamo že v predstavitvi prireditve meseca — rubrika »Ta mesec smo izbrali« — kjer najdemo ob delih avtorjev, kot so Dostojevski, Shakespeare ali Brecht, tudi vabila na otroške prireditve (Bikec Ferdinand), filmske predstave (Carmen), ljudske igre (Miklova Zala) in alternativne predstave (Ana Monró). Ali lahko predvojna stripizeta danes še sploh kaj pokaže? Če si ogledamo število prodanih vstopnic za ponujene predstave (kajti to je edini realni kazalec zanimanja, ki ga imamo na razpolago), vidimo, da smo dosegli statistično povprečje: eno vstopnico na leto za vsakega Litostrojčana (4264 vstopnic za ves kolektiv). Del zaslug za to imajo gotovo tudi predstavitvene prireditve v Kaŝipotu, saj so bile (razen Mednarodnega festivala jazza v Križankah in uprizoritve Šentjakobskega gledališča »Vpliv gama žarkov na rast rumenih marjetic«) vse ostale ponujene predstave zelo dobro obiskane.

Razveseljivo raznolikost najdemo tudi pri predstavitvi knjig oz. avtorjev, ki jih za nas prizadevno izbriz Tone Škrjanec. Prejšnje leto nam je razprostrl celo pahljačo domačih (Salamun, Zajc, Osojnik) in tujih pesnikov od mrzle Finske (Pennti Saarikoski) do vroče Grčije (Yannis Ritsos), dal pa nam je okušati tudi košček daljne Japonske — haiku poezijo. Med pisano družino pesnikov se mu je vtihotapil celo en prozaist — Reiner Kunze, ki

je tako obeležil obletnico »prijateljske pomoči« Sovjetske zveze Češkoslovaški. Žal nimamo povratnih podatkov o vplivih te rubrike, vendar lahko mirno trdimo, da rubrika nedvoumno dviguje nivo našega splošnega literarnega okusa.

Šesta stran je navadno rezervirana za našo domačo litostrojisko dejavnost in za prireditve, ki nastajajo v njeni produkciji. Najbolj aktivni sodelavci na tej strani so: mešani pevski zbor, sindikalni pihalni orkester, video sekcija in (ne nazadnje) litostrojški likovniki s svojimi kolonijami in razstavami pri nas ali na gostovanju. Posredni dopisniki na tej strani ste tudi vi, obiskovalci razstav, saj redno objavljamo tudi vaše misli, ki jih zapišete v knjigo vtisov.

Sledi še litostrojiska literarna stran, kjer dajemo besedo vsem domačim avtorjem (tudi če ne pišejo v slovenskem jeziku — v tem primeru jih prevedemo). V tem letu so na tej strani gostovali: Zlatko Levčič, mala Tina Perhaj, dvakrat Jože Mikec, dvakrat Dragan Marić in štirikrat Nada Odeb. Čeprav za avtorske honorarje ni poskrbljeno, menimo, da pomeni ta rubrika amaterskim literarnim ustvarjalcem vsaj moralno spodbudo pri začetnih (in tudi nadaljevalnih) korakih v čudoviti svet izražanja domišljije.

Še beseda o uvodnikih na drugi strani: le-ti so navadno posvečeni določeni temi, ki je v skladu s tistim mesecem, ali pa se pridružijo temi osrednje prireditve, včasih se na poljuden način lotijo tudi analize preteklega leta, kulturnih počitniških možnosti ali ekološke problematike. Zaradi večje pestrosti bi bilo zaželeno, da se namesto urednika pojavi v uvodnikih kdaj tudi kak drug avtor.

Na zadnji strani pa navadno tiči Kulturni oreh, za katerega se vsi trudimo, da bi prav tako bil žanrsko različen. Tako je bil lani enkrat v obliki križanke, po enkrat v obliki etnološke, glasbene, gledališke in slikarske uganke, enkrat celo s področja karikature (ta je bil pretrd, saj smo dobili samo eno rešitev) in štirikrat s področja literature (za kar gre zahvala ugankarskemu konjičku Vesne Tomc). Še vabilo: pošiljajte rešitve Kulturnega oreha, izžrebane čakajo knjižne nagrade!

Ne smemo pozabiti na likovno podobno, ki ima pri Kaŝipotu povsem enakoreden delež kot beseda. Vedno si prizadevamo poiskati likovno gradivo, ki je ustrezno tekočemu kulturnemu dogaja-

nju (najraje kar dobesedno z lastnih razstav, če pa to ni mogoče, pa pomensko kar najbolj približano). Pohvaliti je treba našo urednico Estero Lampič, ki se trudi tehnično brezhibno izpeljati vsakokratno številko, kar pa sploh ni vedno preprosto.

Da ne bi uslug naše tiskarne vedno le kritizirali (kot nedavno zaradi visoke cene posamezne številke), moramo resnici na ljubo priznati, da se je kvaliteta tiskanja, glede katere je bilo nekoč precej pripomb, v zadnjem času izboljšala.

J. K.

Naslovnik neznan

V decembru je bilo vrnjenih 21 časopisov Litostroj z naslednjimi naslovi: Milan Alič, Tomažičeva 32, 61000 Lj.; Marko Bogataj, Briše 7, 61000 Lj.; Tomaž Gaberšek, Rašiška 9, 61000 Lj.; Bruno Gerželj, Trg prekomorskih brigad 3, 61000 Lj.; Alojz Junter, Goriška 67, 61000 Lj.; Alojz Kopač, Poljane 1, 61000 Lj.; Franc Kovačič, Obirska 65, 61000 Lj.; Fikret Kovačević, Kumerdejeva 7/B, 61000 Lj.; Stjepan Kuzelj, Gorjančeva 5, 61000 Lj.; Peter Marenče, Obirska 67, 61000 Lj.; Boro Nikič, Moše Pijada 22, 61000 Lj.; Nedeljko Petrović, Golnik 46, 64204 Golnik; Jasmina Softić, Prušnikova 66, 61000 Lj.; Mile Stopar, Posavskega 20, 61000 Lj.; Vida Sutlić, Vodnikovo naselje 5, 61000 Lj.; Ignac Šinkovec, Zg. Gameljne 10, 61211 Šmartno pod Šm. gor. Joško Tihle, Rozmanova 15, 61000 Lj.; Andrija Vasiljević, Makucova 30, 61000 Lj.; Derviša Lević, Drabosnjakova 9/A, 61000 Lj.; Roza Vidmar, C. VI/b, 61260 Lj. Polje.

Pravilen in natančen naslov nam sporočite pisno na naslov: ZPS TITOVİ ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje DPO in informiranje, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko (061) 556-021 ali 558-341, interna 13-17. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo tudi referentu za zaposlovanje na številko (061) 558-341, interna 13-16.

gpm

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj Ljubljana, Djakovičeva 36 izhaja enkrat mesečno v času od 20. do 30. v mesecu (občasno s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov. Izdaja ga delavski svet delovne organizacije, ureja pa odbor za obveščanje (časopisni svet) pri delavskem svetu delovne organizacije in uredniški odbor: predsednik Vukoslav Živković in člani: Vjekoslav Jantol, ing. Mirko Čepuran, dipl. ing. Mira Šček, Slobodan Nikolić, ing. Silvan Štokelj, Radenka Kovačič, dipl. prav. Dubravka Krneta in odgovorni urednik Karel Gornik, glavna urednica Marijana Meglič, tehnična urednica Estera Lampič, novinar dipl. soc. Anton Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. Tel. uredništva 558-341 (h. c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana.

Glasilo redno izhaja od januarja 1960, od junija 1976 pa je tudi ustrezno registrirano pri pristojnem republiškem komiteju za informiranje in je s sklepom 421 - 1/72 oproščeno prometnega davka. Poština plačana pri pošti 61102 Ljubljana. Naslovniki prejemaajo glasilo brezplačno.

Letovanje v letu 1988

Leto 1988 je minilo in kot je povsod v navadi smo tudi v oddelku Počitniški domovi in izletništvo pregledali naše lanskoletno delo in ugotovili, da je v letu 1988 preko našega oddelka letovalo 3550 oseb.

Pa pogledjmo, kje in koliko je bilo gostov:

FIESA: domači gostje	308
gostje iz ČSSR	392
A.C. FUNTANA — VRSAR	485
A. C. STUPICE —	
PREMANTURA	162
SORIŠKA PLANINA	1216
KRANJSKA GORA	2
JAHORINA	38
ČSSR	947
Skupaj oseb	3550

Na morju je letovalo naslednje število delavcev iz posameznih TOZD/DS (brez družinskih članov):

TOZD	Število
PUM	36
OB	42
MONT	22
TVN	19
PZO	22
PPO	11
PTS	7
NAB	2
ZSE	16
IRRP	16
SŠTS	5
IVET	30
PFSR	13
SSP	25
PROD	10
upokojenci	11

Prošnje za letovanje v naših počitniških domovih so bile številne. Kot že nekaj let prej smo tudi lani ugotovili, da vsem prosilcem nikakor ne moremo ugoditi — vsaj ne njihovim željam glede časa letovanja. To velja predvsem za letovanje v prikolicah, za kar je bilo tudi največ zanimanja. Ostale prošnje pa so bile ugodno rešene. Značilno je tudi, da se zanimanje in povpraševanje po letovanju v naših kapacitetah iz leta v leto veča,

kar je povsem razumljivo, saj je takšen način skoraj edini za naše vse bolj plitve žepe.

Zaradi tega je tudi vse bolj očitno, da nikakor ne razpolagamo z zadostnimi počitniškimi zmogljivostmi in da bomo v delovni organizaciji primorani najti sredstva za graditev novega počitniškega doma v Fiesi, kakor tudi na Soriški planini. Kljub vsakoletnim vzdrževalnim delom in novi opremi, ki jo dokupujemo in dopolnjujemo v okvirih razpoložljivih finančnih sredstev, to za naše potrebe ne zadostuje. Domovi so že stari, tako da se nujna popravila pojavljajo eno za drugim, zato se že resno sprašujemo, koliko časa bo tako sploh še šlo naprej. V takih razmerah je izredno otežkočeno delo naše službe, poleg tega pa tudi naši gostje niso zadovoljni.

Se večji problem predstavljajo počitniške prikolicе, katerim je življenjska doba že potekla in, ki kljub rednim vzdrževalnim delom vztrajno propadajo. Poleg naštetih težav pa se vsi, ki v prikolicah letujejo, očitno ne zavedajo, da so sredstva, ki jih vlagamo v prikolicе ter počitniške domove, prispevek vseh delavcev Litostroja in da so naša skupna last, ki jo moramo čuvati. Da ni tako, lahko vidimo ob vsakem koncu sezone, ko ocenjujemo občutno škodo, ki je nastala med počitnicami. Pri popisu manjka tudi drobní inventar, ki ga je potrebno vedno znova obnavljati itd. Vse to pa razumljivo vpliva na ceno letovanja.

V preteklem letu dodatnih kapacitet pri zunanjih ponudnikih nismo najemali. Cene agencij so previsoke, tako da celotnih stroškov, ki bi s tem nastali, naš oddelek ne bi prenesel.

Naš dom na Soriški planini je bil v sezoni 1987/88 izredno dobro obiskan, kar je povsem razumljivo, saj je bilo dovolj snega, ki je v zimskem

času glavna atrakcija, od začetka decembra do aprila. Izven zimskih počitnic pa smo dom oddajali šolam, ki so na Soriči organizirale šolo v naravi. Tudi dom na Soriški planini čaka, da bo prišel čas njegove obnove oz. nove gradnje. Upamo, da bo to čim prej.

Potovanja v ČSSR so bila organizirana celo leto. Zaradi premajhnega števila prijav smo bili sicer prisiljeni preklicati nekatere termine, kljub temu pa se je potovanje udeležilo precejšnje število naših delavcev in njihovih družinskih članov, veliko pa je bilo tudi zunanjih gostov.

Omenimo še lahko, da je naš oddelek organiziral tudi srečanje upokojencev v Poreču, katerega se je udeležilo 350 naših upokojencev.

Naše največje zadovoljstvo je, če lahko našim delavcem nudimo in organiziramo tak dopust, da so z njim zadovoljni, kar pa nam vedno ne uspeva. Zaradi tega je vsaka kritika in pripomba na naše delo dobrodošla, saj nas usmerja k boljšemu delu in kvalitetnejši ponudbi. Čeprav želimo svoje storitve in kvaliteto dela izboljšati, pa tega s sredstvi, ki so nam na razpolago, ne bomo mogli sami. Zato bi morali v tovarni poskrbeti, da bi se tudi za naše objekte ter nasploh za družbeni standard kaj bistvenega spremenilo na bolje in, da bi tudi naši delavci z veseljem odhajali na zaslužen in poceni dopust v svoje lastne počitniške domove.

Anica Roštan

Javno opravičilo

Oddelek počitniški domovi in izletništvo se Ljudmili KASTELIC (TOZD OB) ter njenemu možu Ignacu (TOZD PUM) opravičuje za napako, ki je bila nenamerno storjena pri izdaji napotnice in ključa za letovanje v prikolici, za katero jim je bilo letovanje odobreno. Prosimo, da družina Kastelic sprejme naše opravičilo, mi pa se bomo trudili, da do takšnih napak v bodoče ne bo prihajalo.

Počitniški domovi
in izletništvo

Bajka o delavcu in zlati ribici

Nekoč je pripadnik delavskega razreda ali samoupravljaec, kot so ga nekdanje imenovali licemerneži (danes ga tako imenujejo samo še ironično), ujel zlato ribico. Kdo ve, zakaj je naš pripadnik delavskega razreda sploh lovil, ampak verjetno tega ni počel zaradi hobija. Pripadniku delavskega razreda, kot ga skrajšano imenujemo, je danes razkošje loviti iz hobija. Zdi se, da je tista definicija pripadnika delavskega razreda, po kateri je on: delavec — proletarec tisti, ki nima ničesar, v današnjem času najtočnejša.

In ko je tako ujel zlato ribico, ni našemu delavcu preostalo nič drugega, kot da se je razveselil, čeprav je že zdavnaj nehal verjeti v bajke in še manj v zlate ribice.

Kot že v znani bajki je zlata ribica začela prositi delavca, da jo spusti.

— Spusti me in izpolnila ti bom tri želje. Naredila te bom bogatega, srečnega... Le povej mi, česa si želiš.

Ko je delavec to slišal, je malo manjkalo, da se ni zasmel.

— Kaj se še vedno obnašaš kot v pravljici? Ali misliš, da sem tako neumen, da bi ti verjel? Misliš, da ne vem, da v tej pravljici tisti, ki te ujam, vedno ostane brez vsega? Dosti mi je takih pravljic. Ampak, tako lepa si, da bi te najraje dal v svoj akvarij. Mogoče bi te celo lahko prodal, saj bi prav gotovo kdo dobro plačal.

— Ampak jaz sem kraljica, vsemo-

VPRAŠANJA

KJE SO ODGOVOR(NI)

NAŠA ODERUŠKA (SINDIKALNA) LETOVANJA

Primerjave so neizbežne

Glede na to, da je pred nami zimska sezona in čas počitnic, smo spet postavljeni pred dejstvo, kako priti do čim cenejšega smučanja. Seveda so v tej druginji edini izhod sindikalni domovi s svojimi kolikor toliko dostopnimi cenami, žal pa je to pogosto le še samo naša iluzija.

Da je res tako, se lahko prepričamo že v turističnem vodiču, ki ga objavlja Delo in Ljubljanski dnevnik, še bolj pa primerjave z drugimi delovnimi organizacijami.

Doslej smo se kljub vsemu zatekali na Sorico — kljub vse slabšemu udobju, ki ga v sedanjem času presegajo že skoraj najbolj zanikrni mladinski počitniški domovi. Doslej nas je vsaj malo privlačjala znosna cena in veliki adut Sorice — sneg. Letos pa verjetno tudi to ne bo več odločilno. V primerjavi z razmerami in ceno si lahko najdemo več smučanja že marsikje drugje.

Za primerjavo smo vzeli našega soseda, delovno organizacijo LEK. Le-ta ima v Kranjski gori zelo lep hotel B kategorije, z bazenom in vsem hotelskim udobjem ter eno in dvoposteljnimi sobami s kopalnico in straniščem ter dvoposteljnimi sobami brez sanitarij. Udobje je v primerjavi z našimi sobami s pogradi očitno boljše. Da ne govorimo o možnostih zabave, ki jih turistični center, kot je Kranjska gora, lahko poleg samega hotelskega bivanja še nudi. Našejmo nekaj ponudb, ki jih imajo gostje Lekovega hotela že tako ali tako vštete v cene penzijskega bivanja: zabava v večernih urah, predvajanje novosti iz filmskega sveta, nabava celodnevni smučarskih kart za odrasle in otroke po ugodnejših cenah, 40% popust za pijačo (v višini 20.000 za odrasle in 10.000 din za otroke), s čimer so zelo omejili prinašanje pijače iz trgovine in kuhanje kave po sobah, letošnje leto pa bodo organizirali še »Lekove igre brez meja« za vsako izmeno s kar bogatimi nagradami. Hvale vredna novost pa je tudi organizacija brezplačnega otroškega vrta. Program bo zajemal gledanje risank, poslušanje pravljic, risanje, igranje in zabavo na snegu. V ta namen so zaposlili vzgojiteljico, ki ima malčke na skrbi tja do kosila.

Se vam to sliši že kot znanstvena fantastika?

Kakšne pa so cene za to razkošje?

Glede na višino osebnih dohodkov imajo v Leku cene razdeljene na pet kategorij ter na regresirane in interne. V petih kategorijah se regresirane cene gibljejo od 17.000 din za dvoposteljno sobo s straniščem in kopalnico do najvišje 47.000 din. Če letovalci izkoristijo regresirano ceno v tem hotelu, je nimajo več pravice uveljavljati v poletnem času, lahko pa letujejo tudi po interni ceni, ki je na primer za dvoposteljno sobo s kopalnico in straniščem 56.000 din.

Da nam bo primerjava malo lažja, povejmo, da je cena v tem hotelu za na primer dvoposteljno sobo brez sanitarij in kopalnice od 13.000 do najvišje regresirane cene 35.000 din, interna za isto udobje pa je 42.000. Otroci do 7. leta imajo 30% popusta in imajo regresirano ceno, za razliko od naših, za katere plačujemo višjo ceno kot za delavce Litostroja.

Letovanje v našem domu (v tri in štiriposteljni sobah, katerih opremljenost nam je znana) pa znaša dnevno za delavce Litostroja 44.850 din, za ožje družinske člane 59.800 din ter za otroke do 7 let, ki imajo 30% popusta, 41.800 oz. 35.800, če spiyo s starši. Za zunanje goste je cena za iste pogoje 70.000 din. ZA NAŠE OTROKE CENE NISO REGRESIRANE!!!

M. M.

Da ne bosta samo vidva važna, sedaj štrajkajo tudi naši prfoksi

Stavka učiteljev SŠTS

21. 12. 1988 so učitelji teoretičnega pouka na naši šoli prekinili delo, kar so napovedali že mesec prej. Na sestanku, ki je bil 17. novembra lansko leto, so namreč učitelji teoretičnega pouka SŠTS Franca Leskoška — Luke postavili 10 zahtev v zvezi z organizacijo, plačilom in nagrajevanjem ter pravilnikom poslovanja šole, ki pa do 21. decembra niso bile izpolnjene. Te zahteve smo že objavili v 122. številki Internih informacij, zato jih tokrat ne bi ponavljali.

Čeprav je bil dan pred napovedano stavko sklican zbor vseh delavcev SŠTS in je trajal pozno v noč, nezadovoljni delavci niso našli skupnega jezika z vodstvom, ki so mu očitali veliko ali bolje rečeno preveliko indiferentnost.

Kot so bili očitno spori globoki in hudi, tako bo tudi pot za njihovo razreševanje dolga in boleča. Vrsta navzkrižij je pripeljala do formiranja dveh taborov, ki vsak zagovarja svoj prav. Opazovalcu s strani je težko razsojati, kdo ima prav in kdo ne, zato si želimo, da bi bila naša informacija čim celovitejša. Zaradi tega razloga bomo skušali za naslednjo številko časopisa pripraviti čim objektivnejšo informacijo, ki vas bo seznanila z bistvom problema ter z ukrepi, ki naj bi nesporazume na naši šoli odpravili ali vsaj bistveno omilili.

M.M.

Pravi, da gre za teden dni na Sorico. Možnosti sta samo dve: ali je dedoval ali pa krade

gočna, in izpolnim ti lahko vsako tvojo željo, samo spusti me — ga je prosila zlata ribica.

— Ne verjamem ti, zlata ribica, že davno ne verjamem več niti svojim željam niti kakršnimkoli obljubam; to, da si ti mogočna pa samo še poslabšuje celo stvar. Dosti mi je takih mogoč-nežev, ki obljublajo vse mogoče, potem pa se delajo norca iz mene. Že zdavnaj jih imam na vrhu glave.

— Pa če ti povem, da sem vsemogočna! Lahko naredim, da ti bodo morali služiti vsi ti mogočnejši in delati točno to, kar boš ti zahteval.

Delavec jo je nejeverno pogledal.

— Imaš zares takšno moč?

— Seveda, to ti lahko uresničim, samo če me boš spustil.

Temu se naš pripadnik delavskega razreda ni mogel upreti. Že dolgo je sanjal o tem, da bi njegove ukaze izvrševali tisti, ki so njemu ukazovali celo

življenje in da bi on obljubljal stvari, ki jih ne bo mogel izpolniti ter bi živel od njihovega dela, kot oni živijo od njegovih.

To je bila prevelika skušnjava za našega junaka in zlato ribico je spustil v vodo. Takoj ko pa je zlata ribica zaplavala, se je glasno zasmejala in rekla:

— Nisem vedela, da si tako naiven, da še vedno verjameš v bajko o zlati ribici. Zato tudi ni čudno, da te imajo še vedno za norca.

Zatem se je izgubila v rečnih globinah.

Našemu delavcu pa ni preostalo drugega, kot da se sprijazni s tem, da so ga še enkrat imeli za norca. Veliko težje pa mu je bilo, ker je vedel, da to ni bilo niti prvič niti zadnjič v njegovem življenju.

Milan Aničić
(prevod M. M.)

Orkester in solist Marjan Stropnik: Beli plišasti medvedek (učinek dosežen tudi brez ustreznega kostuma)

Litostrojski novoletni koncert

Pravzaprav bi se moral imenovati »ponovoletni«, saj se je dogodil 6. januarja 1989. Datum pa se je izkazal kot dobro izbran, saj je razgibal kulturno mrtvilo prvega ponovoletnega tedna in bi bil morda tudi zato tako hvaležno sprejet pri občinstvu. Že dolgo namreč nismo na tovrstnem koncertu videli tako številne (več kot stoglave) množice. S svojo prisotnostjo je litostrojska publika najlepše poplačala večmesečni trud pevskega zbora in pihalnega orkestra pri študiranju res bogatega in stilno raznovrstnega programa.

Program je pričel pihalni orkester in že kar kmalu ogrel dlani občinstva z venčkom Avsenikovih skladb in s koračnico Messenger, še bolj pa s skladbo Thomasa Le Gradyja Beli plišasti medvedek, kjer se je izkazal kot solist na pozavni sam dirigent Marjan Stropnik. Skladbo Kolesar pa smo si zapomnili po domiselnem aranžmaju z zvonci.

Potem ko je orkester že primerno dvignil razpoloženje, je nastopil pevski zbor pod vodstvom Primoža Ceditnika s stilno ubranim programom slovenskih narodnih pesmi. Začeli so s Koleso, obredno pesmijo, ki so jo včasih na novega leta dan peli koledniki, medtem ko so hodili po poljih in vaseh, želeč srečo družini in živini, za kar so dobivali darove. No,

tudi naši pevci so takoj zatem dobili najlepši dar — aplavz publike. Sledila je belokranjska narodna fantovska pesem Tri tičice, pa narodna Opiraj, dekle, kamrico, ki so jo odpeli pevke in pevci skupaj, pa še venček narodnih Delaj, delaj, dekle pušelj. Naj tukaj omenimo, da so imela dekleta v skladu s programom tudi kostume zelo domiselno popestrene s širokimi živopisnimi rutami, tako da so skupaj učinkovale res kot »pušelj«.

Ko pa je orkester nato nastopil s potpurijem popularnih melodij iz repertoarja pevca Franka Sinatre (če omenimo le najbolj znano Tujca v noči), so občinstvo zasrbeli podplati in gotovo bi se ob zvokih svetovljanske plesne glasbe še zavrtelo, če bi le prostor to omogočal. Svetovljanski slog so nato nadaljevale še melodije Harolda Waltersa Godba okoli sveta, ob kateri je orkester prepričljivo dokazal, da obvlada vse stile (od južnoameriškega karnevalskega ritma do japonske tempeljske glasbe in posnemanja škotskih dud). Ko so se na koncu lotili še Straussa in njegovih polk (Dunajska kri), se je tudi kri publike še bolj razburkala — od navdušenja.

Za konec sta se zbor in godba s skupno točko Židana marena učinkovito poslovila. Enoinpolurni koncert je kar prehitro minil. Del zaslug za to ima gotovo tudi Marjan Kralj, ki je s humornimi vložki in rutinirano kot vedno povezoval program. Po zadovoljstvu občinstva sodeč bi litostrojska publika prenesla takšno prireditev tudi dvakrat na leto.

J. K.

Pevski zbor: Delaj, delaj, dekle pušelj (Lej ga, fantič, tam na mizi)

Kuhinja za krizne čase

Kadar smo vam v tej rubriki doslej predstavili kakšno knjigo, je šlo navadno za leposlovno delo, ni pa se še zgodilo, da bi vas kdaj povabili k branju kakšnega priročnika. No, vsaka stvar se enkrat zgodi prvič — in pri tej knjigi nam ni žal, da prelamljamo s tradicijo.

Mislim, da lahko mirno spustimo uvodno besedovanje o kriznih časih, v katerih živimo, saj jih itak vsi še predobro poznamo in občutimo na lastni koži, še posebej na področju, s katerim se ubada ta knjiga — na področju prehranjevanja.

Podnaslov knjige pove pravzaprav vse: KUHATI OKUSNO, ZDRAVO IN POCENI. Poceni je velika večina ljudi že prisiljena pripravljati hrano, kako pa narediti, da bodo ob tem jedi še zdrave in okusne — to je umetnost, ki nam jo postopoma v številnih na videz nepomembnih malenkostih razkriva ta knjiga s svojimi izvirnimi recepti. Še bolje bi bilo uporabiti izraz »pozabljeni recepti«, saj so po takih postopkih nekoč že kuhali naše mame ali generacije pred njimi, pa jih je potem moderni čas s svojim (pre)hitrim načinom življenja izrinil, marsikdaj neupravičeno. Seveda pa ne smemo dolžiti avtorice, da je enostavno prepisovala iz starih kuharskih bukev. Darinka Vehovarjeva je zelo domiselno prilagodila stare recepte novim kuhinjskim pripomočkom (npr. multipraktik) in novim sestavinam (npr. soja). Opazili smo tudi, da njena kuharska umetnost ne uporablja veliko mesa, pač pa ga spretno nadomešča z drugimi, cenejšimi (a za zdravje in po

okusu enakovrednimi) sestavinami. Recepti omogočajo, da s svežino pripravite na videz dolgočasne sestavine, kot so npr. riž, krompir ali polenta. Poudarek je predvsem na odkrivanju kombinacij, ki jih bodisi ne poznamo, bodisi se jih ne spomnimo.

Skoraj polovica knjige pa je namenjena sladlicam. Tudi zanje velja osnovno pravilo, namreč enostavnost, domiselnost in primernost za vsakdanjo uporabo.

Za praktično preverjanje vam bomo izdali še dva recepta iz knjige.

LEDENA SADNA BOMBA

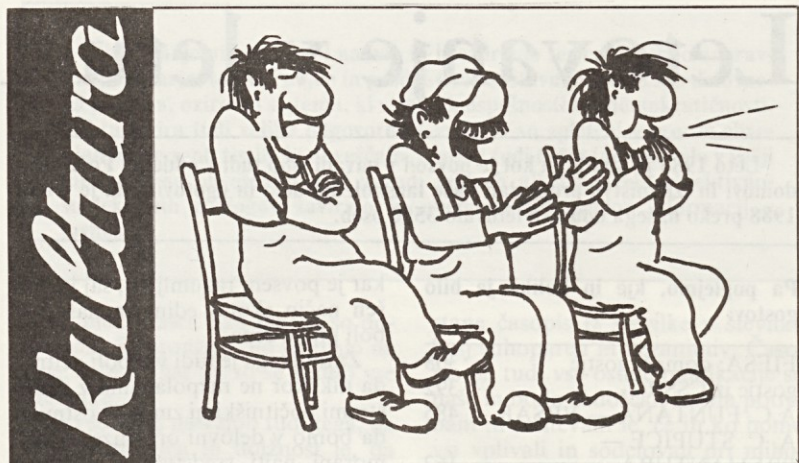
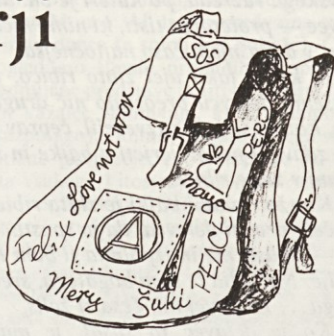
20 dag sezonskega sadja
15 dag sladkorja
1/2 kg skute
2 žlici medu
2 žlici zmletih orehov ali mandljev ali drobtin
1 sladka smetana
Sadje zmiksamo skupaj s sladkorjem, dodamo skuto in stepeno smetano in maso zlijemo v posodo, v kateri smo stopili med, z njim premazali vso notranjost posode in po medu posuli še zmlete orehe (ali drobtine). Nato posodo postavimo za več ur v zamrzovalnik. Ko jo vzamemo ven, jo postavimo v drugo posodo z vročo vodo, da se masa z lahkoto loči od sten, in zvrnemo na pladenj. Po želji okrasimo še s sadjem in smetano.
Možje! Zdaj gotovo ne boste več v zadregi, kaj kupiti za dan žena ali podoben praznik! (Namig velja tudi za naš sindikat!)

Nahrbtnikarji

Kar tako, čez noč, so se po preglobokem zatišju letnih počitnic izpod zapršenih in malodane pozabljenih knjig in zvezkov na naša ramena povzpeli nahrbtniki. Bahavo in skoraj manekensko se sprehajamo po zamaščenem asfaltu šolarji, ali bolje dijaki različnih programov srednjega usmerjenega izobraževanja. Da pa nas zagotovo prepoznate, imamo skoraj vsi golobradi prestopniki sive, razcapane, da ne rečem zavržene vojaške nahrbtnike.

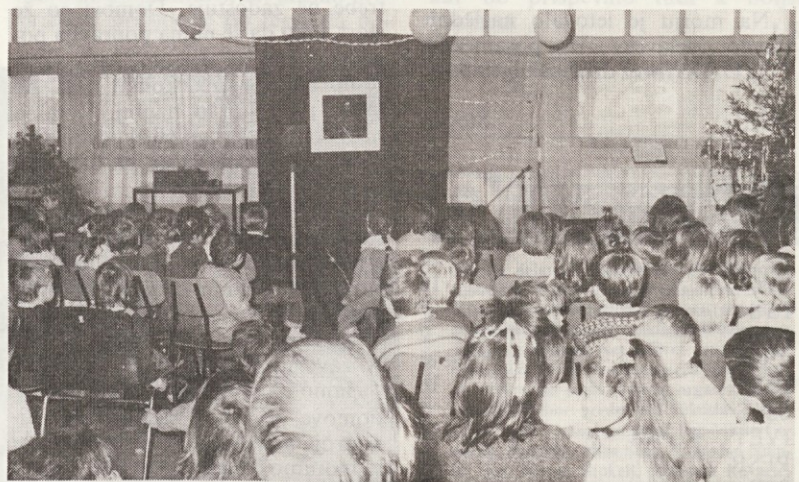
Čeprav so vsi po JUS-u, pa gotovo ni junaka, ki najde dva popolnoma enaka »ruzaka«. Med profesorjevo razlago se namreč vedno najde toliko časa, da se nanje neizbrisno narišejo amaterski motivi, ki dovolj nazorno pričajo o usmerjenosti naše zlate mladine. V sleherni, hrbtu idealno prilegajoči se vreči, pa je preširen prostor, ki nudi dovolj udobja knjigam, zvezkom in drugim, večkrat nezaželenim potrebščinam. Navadno pa se v temnem kotu najde še skrita žepka za sončna očala in cigarete. Za zadnje je priporočeno, da jih ne uzre ostro očetovo oko, pa tudi mamino število predavanj na to temo bi se naglo razmnožilo. Da bi v takem primeru žepnina primerno usahnila, verjetno ni dvoma, kakor tudi ne velja zanemariti slabih počutij sorodnikov in družinskih prijateljev, ki bi tako dobili dovolj tehten razlog, da postavijo zlatega sinka v temno luč. Tako pa velja vse neprimerne in nezaželjene priboljške skriti iz dometa starševih oči v vedno varen in mami prav gnusen umazan nahrbtnik, kjer bodo povsem varni.

Filip

Praznik naših

Tak pa je bil naš otroški ŽIV—ŽAV, kdor ni bil zraven, lahko mu je žal!

»Potep« je bilo naslov lutkovni igrici, ki so si jo malčki ogledali za začetek

»Potepuhi« pa je bila tudi ena od točk, s katero so razigrani plesalci Kazine postali občudovani vzor mlajšim vrstnikom (glede plesa seveda, morda pa malce tudi glede potepanja)

»Naš dedek Mraz je nekaj prav posebnega«, je rekla Mojca, »saj je s seboj prinesel — kaj je prinesel, otroci?« »Dariiila!« se je takoj glasil gromovit odgovor občinstva. Mojca ni bila v zadregi: »No, to tudi, ampak najprej je prinesel harmoniko. Kaj nam boš zaigral, dedek Mraz?« »Znam eno lepo — Enkrat je bil en škrt — ampak samo, če mi boste vsi pomagali peti.« — »Jaaaaa...!«

In so pomagali peti dedku Mrazu: Mojca, Snežinke in kajpada otroci. Bil je ful špon show in lušno in sploh!

Častljiva in modra starost, obkrožena s sijajem mladosti in lepote. Pa naj še kdo reče, da v Litostroju ne premoremo kadrov

malčkov

(Foto: T. Š.)

Vrhunec prireditve je napočil, ko je otroška »Naša četica« odkorakala k velikanskim škatlam z darili

Prijetno je za hip posedeti v naročju dedka Mraza, samo če je za vsak primer v varni bližini tudi očka

Pogled v zakulisje: veliko sodelujočih je potrebnih za izvedbo takšne prireditve. Naša mladina si zasluži vso pohvalo, saj je prispevala ničkoliko ur prostovoljnega dela

Vremenska napoved

Tole vremensko napoved smo po-
vzeli po glasilu Dekorativne. Ob
množici napovedi za letošnje leto, ki
smo jih lahko prebirali in poslušali
vseposod, si preberimo še tole. Ko
bo časopis izšel, bomo že vedeli,
»koliko je ura« in koliko se lahko
nanjo zanesemo, saj bomo imeli
primerjavo za nazaj in napoved za
naprej. V tem trenutku pa si najbolj
želimo, da bi bila zima prizanesljiva
in dobrohotna, saj imamo že tako
dovolj vseh vrst drugih težav!

Januar

Tako kakor december 1988 bo tudi ta
mesec bolj suh kakor moker. Vreme bo
ves mesec zelo spremenljivo. Prvi dnevi
bodo bolj hladni. Ogrela se bo le toliko

da bo okrog 8. pričelo snežiti. Tempera-
ture bodo padle, toda vreme se bo umiri-
lo do približno 17. V tem času ugodne
zimske razmere. Po 19. poslabšanje,
močni vetrovi, ki bodo trajali do 25.

Vreme se bo umirilo, vendar bo
hladno.

Februar

Prvi dnevi bodo sončni do 5. ali 6. po
tem padavine bodisi dež ali sneg, s preki-
nitvami, toda z 9. občutno poslabšanje
vse do 14. ko bodo vremenske razmere
zelo kritične posebno v severnih predelih
Alp. Okrog 18. utegne prodor atlantskih
zračnih mas prinesiti nagle spremembe z
nalivi. Že 21. pa se bo umirilo in lahko
računamo s sončnimi dnevi do 26. ko se
bo zopet pooblačilo in utegne deževati
dan ali dva.

Anton Jesse

Aktiv novinarjev je ustanovljen

Ob prisotnosti 35 novinarjev — or-
ganizatorjev obveščanja iz OZD, ka-
terih sedež je v ljubljanskih občinah,
ter članov IO sekcije novinarjev in or-
ganizatorjev obveščanja pri Društvu
novinarjev Slovenije je bil pod gosto-
ljubno streho Pivovarne Union v Ljub-
ljani ustanovljen aktiv ljubljanskih
novinarjev.

Odkar smo pred tremi leti na sre-
čanju na Rogli predlagali organizi-
ranje po občinskih in področnih ak-
tivih, pod okriljem in s pomočjo
občinskih svetov zveze sindikatov, je
nekdanji osrednji slovenski aktiv, ki
je štel prek 400 članov, izgubil svojo
prvotno vlogo. S tem so ravno orga-
nizatorji obveščanja iz ljubljanskih
mestnih — pa tudi področnih občin
— ostali brez organizacijske pove-
zovalne oblike. Zaradi gostote OZD
in s tem glasil na tem območju je bilo
pomanjkanje povezovalnih oblik to-
liko bolj občutno. Vodstvo stanov-
ske sekcije je z ustanovitvijo aktiva s
tem izpolnilo nalogo, ki jo je imelo v
načrtu že drugo leto.

Na ustanovnem sestanku so izvoli-
li — po ključu: dva člana iz vsake od
občin

— izvršni odbor aktiva novinarjev
Ljubljane:

— predsednik: Cveto Pavlin
— Gradis

— člani:

Ljubljana-Bežigrad:
Nada Serajnik-Sraka — Adria
Airways

Bojana Pečko — Petrol
Ljubljana-Moste-Polje:

Marko Pograjc — Žito
Jože Praprotnik — Velana

Ljubljana-Šiška:
Špela Dittrich — Iskra Avto-
matika

Karel Gornik — Litostroj
Ljubljana-Vič-Rudnik:
Lidija Pavlovič — Elektrogo-
spodarstvo
Drago Pečnik — SOZD Iskra

Naloge v letu 1989

— Naloga vseh aktivov je, da se
vključijo v razpravo na temo Obve-
ščanje in moč, s katero smo pričeli
na letošnjem srečanju v Novi Gorici.
Epilog razprave je predviden na sre-
čanju na Gorenjskem, ki bo v maju
(25., 26. in 27. maja 1989 v Gozd
Martuljku). Obravnava se je pričela
v decembru na seji v Murski Soboti.

— V decembru bo narejena tudi
analiza in ocena del in nalog novi-
narjev v združenem delu, čemur bo
sledil organiziran razgovor z druš-
tvom kadrovskih delavcev Slovenije
in drugimi strokovnimi institu-
cijami.

— Prav tako bo še pred iztekom
letošnjega leta ustanovitveni sestanek
aktiva severnoprimske regije,
ki deluje sicer učinkovito, vendar
neorganizirano in nepovezano, po
vsej verjetnosti pa v pričetku pri-
hodnjega leta še ustanovitev obalno-
kraškega aktiva;

— Statutarna komisija pri DNS je
razpravljala tudi o sprejemu članov
v društvo. Zato velja opozoriti aktiv,
da za novinarje, ki še niso člani društ-
va, pripravi predlog in ga čimprej
posreduje omenjeni komisiji.

— Razdeljene so bile vloge za fi-
nančno pomoč sekciji, in sicer vsem
večjim delovnim organizacijam. Pro-
simo novinarje, da jih posredujejo
svojim vodilnim delavcem.

— Po zadolžitvi upravnega odbora
DNS bi morali vsi aktivni oceniti
Gorjupove dneve, na katerih smo le-

tos opozorili na problematiko ob-
veščanja in novinarjev v OZD.

— Vsako leto IO sekcije predlaga
kandidata, novinarja, ki dolgo časa
deluje na tem področju, za — Boro-
vo nagrado. Letošnja kandidatka je
bila Katja Štimac iz novomeške Kr-
ke, ki je v novembru to nagrado tudi
prejela.

— V decembru sta predvideni še
dve srečanja:

• 16. in 17. decembra srečanje no-
vinarjev Prekmurja v Murski Soboti,

• 8. do 10. decembra srečanje ko-
legov iz sosednje republike Hrvat-
ske, katerega se bo udeležil podpred-
sednik sekcije Brane Šalamon.

Predlogi za delo:

V razpravi so prisotni predlagali
še naslednje naloge za delo novinar-
jev ljubljanskega aktiva:

— ureditev statusa novinarja: ob-
vezna prisotnost novinarja na de-
lovnem mestu, oziroma vprašanje
svobodnega delovnega časa, delovni
in življenjski pogoji itd.;

— spremljanje nove zakonodaje
— zakon o podjetjih, s katerim se
spreminja vsebinsko tudi vloga no-
vinarja oziroma obveščanja v zdru-
ženem delu; razprava je predvidena
v januarju;

— izobraževanje — usposabljanje:
uporaba računalniške obdelave po-
datkov oziroma računalniške opre-
me pri pripravi internih informacij
(delovni sestanek z demonstracijo);

— izmenjava informacij: aktivni, ki
izdajajo svoje informacije, naj bi jih
med seboj izmenjavali, s čimer bi do-
segli boljše medsebojno obve-
ščenost.

(Iz Informacij RS ZSS
za obveščanje
v združenem delu)

IZ SOSEDNIJH PODJETIJ

Pivovarna Union

V vsesplošnih prizadevanjih za stabilizacijo in ekonomizacijo gospodarstva
oziroma za gospodarsko reformo v podjetjih smo delavci pa tudi vodstva podjetij
premalo povezani med seboj, čeprav nas družijo največkrat isti problemi in teža-
ve. V občini Ljubljana — Šiška, v kateri so locirane številne večje in pomembne
proizvodne delovne organizacije: Litostroj, Lek, kompleks Iskra, Avtomontaža,
Mostovna, Unitas, Donit, Color, Tiki, IMP, Dekorativna, Rašica, Slovin, Pivo-
varna Union itd., lahko brez pomisleka potrdimo, da predstavljajo pretežni del
ljublanske proizvodnje. Če se delavcem v teh proizvodnih organizacijah »zama-
jejo tla pod nogami«, prav gotovo to čuti celotna Ljubljana, v nekaterih primerih
pa tudi celotna Slovenija.

Da bi se šišenski delavci bolje
spoznali, kaj in kako delamo, kakšni
so naši uspehi pa tudi kakšne skupne
in posamične težave imamo, odpi-
ramo v našem glasilu rubriko »Iz so-
sednjih podjetij«, v kateri bomo na
podlagi zbranih informacij posredo-
vali kar največ podatkov za spozna-
vanje in primerjanje ob podobnih
problemih in dosežkih.

Za danes smo izbrali dobro šišen-
sko delovno organizacijo, ki nas s
svojo 125-letno tradicijo in s svojimi
proizvodi spremlja, verjeli ali ne, od
rojstva do smrti. To je Pivovarna
Union.

To, nekoliko dramatično ugotovi-
tev potrjuje dejstvo, da celo življenje
jemo kruh, ki je spečen z unionskim
kvasom. Pivovarna Union je namreč
edini proizvajalec pekovskega kvasa
v Sloveniji in z njim oskrbuje poleg
Slovenije še celo Istro ter del ostale
Hrvaške in Bosne.

Proizvodnja kvasa sicer ni glavni
unionski proizvod, saj vemo, da gre
v pivovarni za veliko proizvodnjo
več vrst piva, ki ga vsi dobro po-
znamo. Pa vendar ne bo odveč, če
povemo, da v Unionu letno naredijo
več kot 5000 ton pekovskega kvasa,
kar je v primerjavi z Litostrojem
(čeprav ni primerljivo), ki proizvede
letno 3500 ton vodnih turbin, res-
nično ogromna količina.

570-članski kolektiv Pivovarne
Union je po velikosti tretja največja
pivovarna v Jugoslaviji (za beograjsko
in laško pivovarno), vendar je v
Unionu celotna proizvodnja organi-
zirana na eni lokaciji, medtem, ko
sta že prej omenjeni pivovarni loci-
rani na več mestih.

Pivovarna Union zvari v svojih
napravah na enem mestu največ piva
v Jugoslaviji. Samo v letu 1988 so

zvarili 940 000 hektolitrov različne-
ga piva za domače in tuje tržišče.

Pivovarna je med prvimi v Jugos-
laviji modernizirala tehnologijo z ra-
čunalniškim vodenjem postopka
fermentacije, lani pa je uvedla tudi
računalniško vodeno varilnico piva.
Z novimi tehnološkimi postopki so v
celoti izboljšali kakovost piva, zlasti
vrsti Pils in Premium, za kar so pre-
jeli več domačih in tujih priznanj.

Union je v preteklem letu izvozil
izključno na zahodna tržišča (ZDA,
Avstralija, Kanada, Irak, Avstrija,
Švedska itd.) 18.200 hektolitrov pi-
va, kar je dve tretjini jugoslovanskega
izvoznega piva.

Ob najmodernejših tehnoloških
napravah za proizvodnjo piva uvaja-
jo tudi lastne tehnološke inovacije,
sodobno organizacijo dela, učinko-
vit marketing in izobraževanje
delavcev.

Zaključna faza proizvodnje piva
so polnilnice kovinskih sodov in
predvsem steklenic različnih vrst. Na
vseh polnilnih linijah lahko napol-
nijo 160 000 steklenic in 240 pločevi-
nastih sodov piva na uro. Skratka

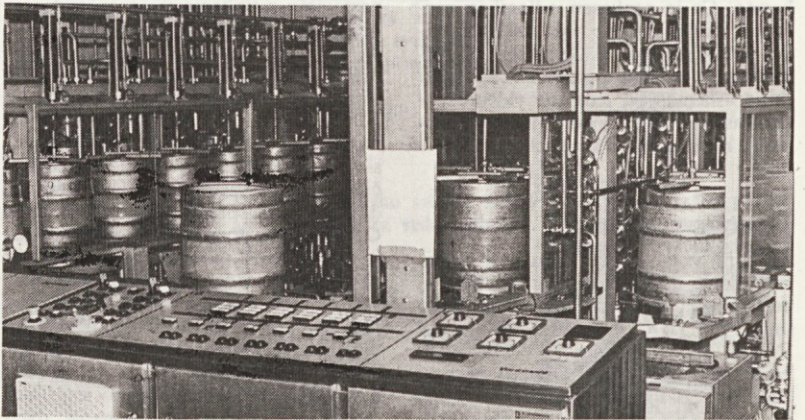
celo morje piva, ki se potem znajde
pred nami v trgovinah, hotelih, gos-
tilnah in bifejih, pred navadnimi
smrtniki in pivskimi sladokusci, ki
pa morajo za steklenico piva v da-
našnjih časih že globlje seči v žep.
Tega se zavedajo tudi pivovarji,
vendar pravijo, da to ni zaradi njih.
Pivo žal spada med najbolj obdava-
čene proizvode v Jugoslaviji. V trgo-
vini mora kupec plačati na malo-
prodajno ceno še 103 % skupnih
(zveznih, republiških in občinskih)
davkov. Če torej pijemo pivo v veliki
meri podpiramo tudi državo, repu-
bliko in občino. Najbrž so nam tudi
te stvari potrebne, tako kot dobro
hladno unionsko pivo v vročih po-
letnih dneh.

V unionski pivovarni tudi dobro
skrbijo za ohranjanje njihove 125-
letne tradicije varjenja piva. Svojo
zgodovino so strnili v prvi jugoslov-
anski pivovarski muzej, ki je smi-
selno urejen po obdobjih, poln pivo-
varskih eksponatov, stare opreme,
dokumentov iz preteklosti, načrtov,
embalaže, reklamnih etiket in drugih
pivovarskih predmetov od ustano-
vitve pivovarne v letu 1864 do da-
našnjih dni.

Ko nas, Šiškarje in druge zane-
se pot v center Ljubljane, skoraj ni
druge poti, kot da se na stičišču Ce-
lovške in Ruske ulice srečamo s Pi-
vovarno Union. Bežen pogled na več
kot 100 let staro in novejšo stavbo z
napisom »PIVO UNION« ter blag-
vonj po kvasu in pivu naj nas opo-
zori, da imamo v soseski marljiv in pri-
zadeven kolektiv, ki vedno znova
skrbi za naš kruh in pogasitev žeje.

Pri tem poslanstvu mu želimo še
veliko uspehov!

K.G.

Polnilnica pločevinastih sodov v Pivovarni Union

NEKAJ NASVETOV ZA ZIMSKI ODDIH

Vedno več je ljubiteljev oddiha na snegu

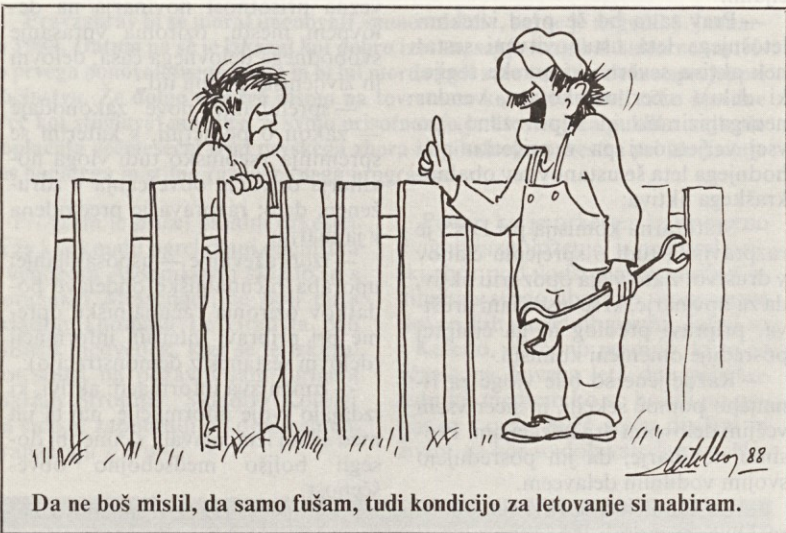
Zimski oddih ima mnogo prednosti, ker gibanje na svežem zraku izboljšuje prekrvavitve. Prav pozimi oslabi obramba organizma zaradi pomanjkanja svetlobe in sonca zaradi zadrževanja v zaprtih prostorih s slabim zrakom.

Razširjeno je mišljenje, da hlad povzroča obolenja, da mrzle noge povzročajo prehlad, da je prelahka obleka vzrok za bronhitis, da na prepihu dobimo revmo. Vendar ni tako. Povzročitelji bolezni so bakterije in virusi ter druge klice. V našem telesu so vedno prisotne, in sicer v nosu in v mehurju. Običajno ne obolimo, ker se proti klicam borijo obrambne snovi, ki so v krvi. Če se telo ali del telesa podhladi, se drobne krvne žile skrčijo in so sluznice manj prekrvavljene, zato razpolagajo z manj obrambnimi močmi. To stanje omogoča klicam, da se pričnejo razmnoževati in povzročajo vnetja.

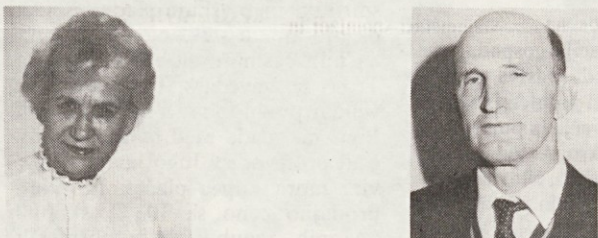
Vsak lahko poskrbi za svoje telo, tako

da nizke temperature samo skrčijo žile, vendar s tem odpornost telesa ni zmanjšana. Osebe, ki se dolgo zadržujejo v zaprtih prostorih in se peljejo še po časopis z avtomobilom, se ne morejo uspešno boriti proti vlagi, mrazu in bodo zbolele že ob manjšem prepihu.

Če se želite izogniti nadležnim prehladom, hodite raje peš po vetru in dežju, vendar dobro in pravilno oblečeni, obuti, namesto da se pririvate v prenatrpanih avtobusih. Ne oblačite se po modi, temveč vremenskim razmeram primerno. Okrepite obrambne moči s pravilno prehrano, z dovolj počitka in rekreacijskimi aktivnostmi ter pravilno nego.

Odšli so v pokoj

Od decembra lanskega leta dalje z nami več ne bo delila vsakdanjih delovnih skrbi, pa tudi drobnih življenjskih radosti naša draga sodelavka Mileva ŠIMUNIČ, referentka v tozdu PZO. Skoraj 30 let je Mileva vestno in marljivo opravljala svoja dela in naloge, zato jo bomo pogrešali tudi kot sodelavko, pa tudi prijateljico.

Za ves njen trud in prizadevanje se ji najlepše zahvaljujemo, v pokoji pa ji želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let z željo, da nas čim večkrat obišče.

Sodelavci

V oktobru smo se poslovili od sodelavca Antona CUKJATIJA, ki je odšel v pokoj. V našo DO je prišel leta 1970 in po krajši dobi začel delati kot pehalec zob, kjer je delal do leta 1987, ko je zbolel in bil v letošnjem letu invalidsko upokojen.

Bil je marljiv in se je dobro razumel s sodelavci. Zahvaljujemo se mu za prizadevanost, obenem pa mu želimo še veliko zadovoljnih, predvsem pa zdravih let.

Sodelavci

Vsak oddih je potrebno planirati, da se izognemo prevelikim naporom, raznim neprijetnostim in nenadajne nesrečam. Statistika prikazuje, da se največ nesreč pripeti ravno tretji dan zimovanja, kar naj bi bila posledica nepripravljenosti organizma na klimatske spremembe in napore. Priporočljivo je torej kak dan po prihodu preživeti v dolini.

V potovalni torbi imejte nekaj elastičnih povojev in trikotnih rut za prvo pomoč. Sončna očala so potrebna tako kot krema in olje za sončenje. Možnost opeklin je večja, ker snežna belina povečuje učinek ultravijoličnih žarkov. Opekline spremljajo še glavoboli, utrujenost in slabost.

Obleka ne sme biti pretesna, mora prepuščati zrak. Bolje je več tankih puloverjev kot en debelejši. Prehrana je lahko nekoliko bolj kalorična, ker je v zimskem športu potrebno več kalorij za proizvodnjo toplote.

Seveda je vsakršno pretiravanje nevarno.

Ko boste na sprehodu, pomislite na svoje srce. Vdihnite globoko in v telo bo prišlo dovolj kisika. Srce je mišica, ki potrebuje stalen dotok kisika. Mogoče ste sami že občutili, če ni bilo dovolj dobrega zraka v prostoru, glavobol, tiščanje v prsih, razbijanje srca. In če stalno dihate takšen slab zrak, se lahko pojavijo težave s srcem. Vsak dan preživite uro časa na svežem zraku in boste imeli še v starosti zdravo srce. Pričnite se ukvarjati z lahki športi — rekreacijo (pešačenje, hoja skozi gozd, tek).

PRIČNITE JUTRI!

Še nekaj navodil za prvo pomoč:

Običajno zmrznjeno prsti na nogah, rokah, ušesa, nos, brada. Koža je najprej bleda, hladna, nato postane neobčutljiva. Če so omrzline na posameznih delih telesa, naredimo takole:

— Prizadete dele počasi ogrevamo z vodo +4°C (v 6 urah naj voda doseže sobno temperaturo).

— Poškodovane dele sterilno pokrijemo in imobiliziramo.

— Poškodovanca brez naglice odpeljemo na kirurški oddelek z dvignjenimi ozeblimi udi.

V prijatni družbi smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca Alojza ŠTANCARJA. Dolga leta je bil član našega kolektiva. Delal je na različnih delovnih mestih. Svoje delo v Litostroju je končal kot skupinovodja žarilcev.

Na tem izredno odgovornem delovnem mestu so prišle do izraza vse njegove sposobnosti, ki so pri tako zahtevnem delu tudi potrebne. Pogrešali bomo njegovo strokovnost in prizadevnost.

V drugem obdobju življenja mu želimo še dosti zdravja in zadovoljstva.

Sodelavci iz tozda PUM
livarna sive litine

ZAMENJAVA

Konfortno družbeno garsonjero (28 m²) s telefonom želim zamenjati za večje — lahko tudi manj konfortno — stanovanje kjerkoli v Ljubljani. Zainteresirane prosim, naj pokličejo po telefonu (061) 574-039 ali pišejo na naslov: Maršič, Brilejeva 3, 61000 Ljubljana.

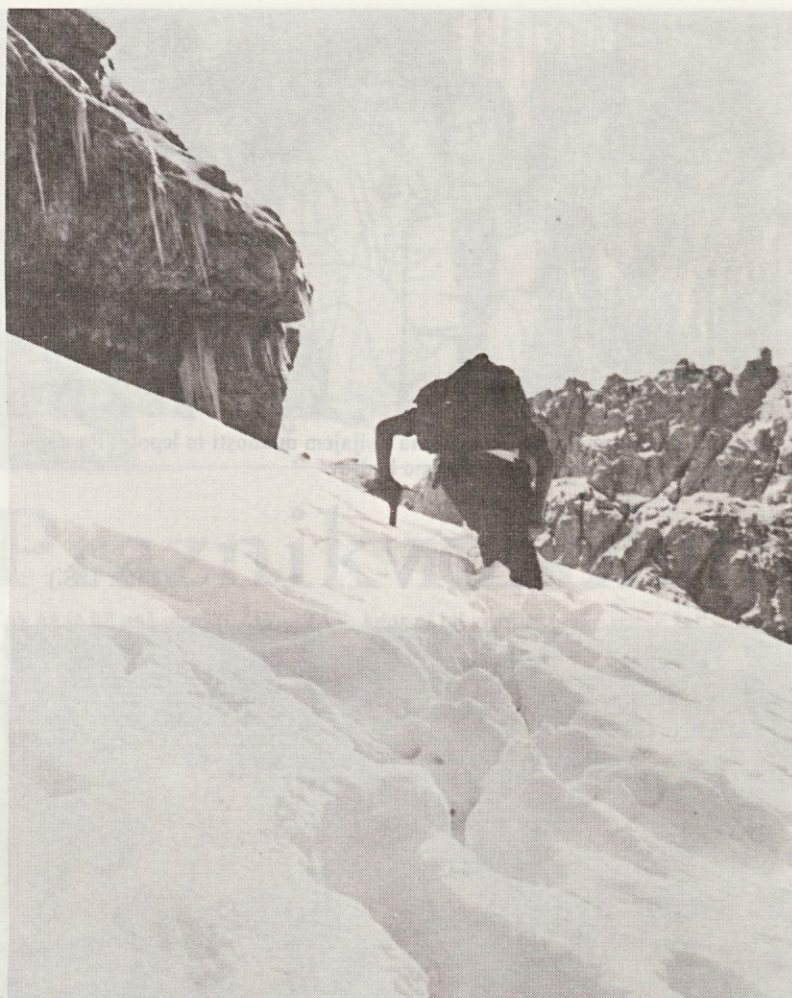
(Sledi nadaljevanje iz 10. št. časopisa — 3. nadaljevanje)

c) TV-SPREJEMNIK

Za predvajanje SUPER-VHS sistema bo moral imeti TV-sprejemnik vgrajen S-terminal (priključek). Ta priključek bo omogočal prenos ločenega svetlobnega (luminentnega) in barvnega (hrominentnega) signala, kar bo kvaliteto predvajane slike zelo dvignilo. Če bomo predvajali SUPER-VHS posnetek na navadnem TV-sprejemniku, bo slika nekoliko boljša, kot če bi predvajali standardni VHS posnetek. Strokovnjaki predvidevajo, da bo potreboval novi SUPER-VHS sistem tudi novo tehnologijo izdelave TV-sprejemnikov z velikimi ekrani s stereo zvokom in visoko kvaliteto slike.

d) SUPER-VHS VIDEOKASETA

Najboljšo kvaliteto slike bomo dobili, če bomo uporabili tudi novo SUPER-VHS kaseto. Da bo avtomatika SUPER-VHS videorekorderja prepoznala kaseto, bo imela SUPER-VHS kaseto na zadnji strani odprtino (sl. 5). Tako se bo videorekorder avtomatsko vključil v snemanje po SUPER-VHS ali po standardnem VHS postopku. Če bomo snemali novo SUPER-VHS kaseto na standardnem VHS videorekorderju, bomo dobili nekoliko boljšo kvaliteto slike, kot če bi snemali na standardno VHS kaseto. Novo SUPER-VHS kaseto bomo lahko presneli na standardno VHS kaseto, pri tem pa bo kvaliteta presnemanja boljša, kot če bi snemali standardno VHS kaseto na standardno VHS kaseto. Zelo kvalitetno kopijo pa bomo dobili, če bomo SUPER-

V globokem snegu na Planjavo (Foto: Oskar Dolenc)

Rešitve novoletne križanke

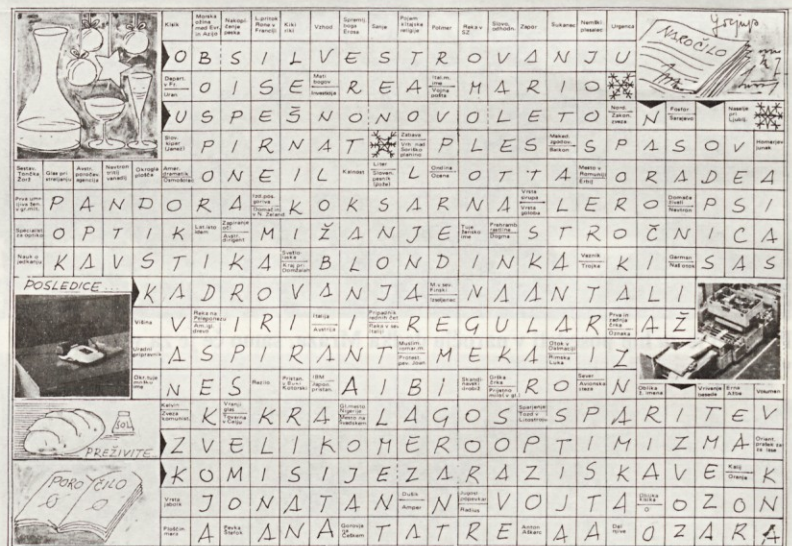
Moramo se pohvaliti, da smo dobili doslej največje število rešitev križank — kar 79 rešitev, v glavnem pravih. Križanke smo sprejemali vse do 11. januarja, 12. januarja točno ob 10. uri pa smo izžrebali srečne nagrajence:

1. nagrada litostrojski pekač — Miloš Seražin, KSS
2. nagrada — knjiga — Pavao Mikac TOZD Prodaja
3. nagrada — knjiga — Alojz Donko TOZD IRRP

Nagrajence prosimo, da pridejo po svoje nagrade v uredništvo časopisa.

Vsem iskreno čestitamo, ostalim pa hvala za sodelovanje!

Uredništvo

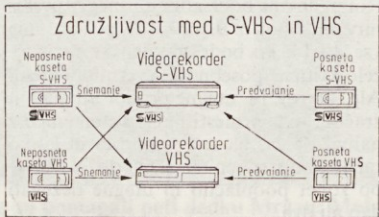
VHS kaseto presnemavali na SUPER-VHS kaseto. Izgube bodo pri prvem presnemanju neopazne, pri nadaljnjih kopijah pa bodo izgube zelo majhne. Na standardnem VHS videorekorderju ne bo možno predvajati že posnetih ali kupljenih SUPER-VHS kaset, ker bi dobili le črno-beli črtasti vzorec slike.

CENA SUPER-VHS NAPRAV

Cene SUPER-VHS naprav bodo za približno 40 % višje kot cene naprav standardnega VHS sistema. Pri tem pa je dobro to, da ne bo nujno potrebno takoj zamenjati vse stare naprave VHS z novimi SUPER-VHS. Tudi vprašanje, kaj storiti s starimi, že posnetimi kasetami VHS, je dobro rešeno, ker bo SUPER-VHS videorekorder lahko predvajal tudi vse standardne VHS kasete, jasno pa je, da v stari kvaliteti.

Nekaj cen:

— Kamerarekorder SUPER-VHS:
Panasonic NV-MS1 EG 5000 DM
Blaupunkt CR-2000 S 5000 DM
— Videorekorder SUPER-VHS:
Panasonic NV-F S1 3000 DM
Blaupunkt RTV-90 3000 DM
JVC HR-S 3000 DM

Sl.5a. Pregled združljivosti med S-VHS in VHS

ZAHVALE

V 61. letu se je izteklo življenje moji ljubljani ženi Justi ZAKRAJSEK.

V bolečini se iskreno zahvaljujem prijateljem, nekdanjim sodelavcem tozda ZSE, ki so jo tako številno pospremili k preranemu grobu. Posebej se zahvaljujem sindikalni organizaciji za venec, pihalnemu orkestru za zaigrane žalostinke in govorniku tovarišu Kocjanu za lepe poslovilne besede.

Vsem, ki ste sočustvovali z menoj in mi izrekli besede sožalja in tolažbe, iskrena zahvala.

Stane Zakrajšek

Sindikalni organizaciji Litostroj se lepo zahvaljujem za dvakratni obisk na domu in za darila, ki sem jih prejel v času večmesečne odsotnosti zaradi posledic nezdge.

Anton Pirnat
TOZD Obdelava

Ob smrti mojega očeta Janeza KEPE se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz tozda Obdelava za izrečeno sožalje, denarno pomoč in za spremstvo na njegovi zadnji poti.

Janez KEPA

Ob odhodu v pokoj se toplo zahvaljujem svojim najožjim sodelavcem v tozdu OB za vsa leta, ki smo jih preživeli skupaj, še posebej pa za prijetno slovesnost ob upokojitvi. Vesel sem bil daril, ki mi bodo trajni spomin na lepa leta v Litostroju.

Janez Tomšič

VIDEO

6

Novosti in zanimivosti

Piše: Peter Poženel

Jasno pa je, da je to možno le v državah, kjer lokalna TV postaja VPS signal tudi posreduje. Pri nas ta sistem še ne deluje.

— Naknadno ozvočenje normalne zvočne sledi je možno z mikrofonom ali z nekim drugim zvočnim izvorom.

— Avtomatske funkcije videorekorderja so različne. Tako se na primer videorekorder sam vključi, ko vstavimo kaseto. Če je na kaseti odlomljen varnostni jeziček, prične videorekorder takoj predvajati kaseto. Če pa smo pri odlomljenem jezičku pomotoma pritisnili tipko »snemanje«, tedaj bo videorekorder kaseto izvrnil in tako preprečil snemanje na že posneto kaseto.

IZDELOVALCI DIGITALNIH VIDEOREKORDERJEV

Skoraj vsaka firma, ki izdeluje videorekorderje, ima v svojem programu vsaj en tip digitalnega videorekorderja. Tako ima JVC (HR-D530 EG), Panasonic (NV-D 80B), Toshiba (DV-80), Blaupunkt (RTV-900 HI-FI Digital), Hitachi (VT-585 HI-FI), Sanyo (VHR-D 700 EX), ITT (VR 3938 Digital), NEC (DX-3000K) itd.

DIGICONTROL VIDEOREKORDER

Ta videorekorder omenjam na tem mestu le zato, ker ima zelo podobno ime kot DIGITALNI. Tudi ta videorekorder ima vgrajen digitalni mikroprocesor, toda njegova naloga je popolnoma drugačna, kot jo ima pri DIGITALNEM videorekorderju. Ta videorekorder so izdelali za ljudi, ki se ne želijo ukvarjati s preučevanjem navodil za upravljanje videorekorderja. Vse potrebne funkcije lahko nastavimo s tipkami + in —, videorekorder pa se vodi in kontrolira sam s pomočjo vgrajenega digitalnega mikroprocesorja. V začetku izberemo le gumb s simbolom funkcije, ki nas zanima, z gumboma + ali — pa dosežemo ustrezno nastavitve. Na posebnem svetlečem zaslonu preverjamo pravilnost naših odločitev in potek nastavitve prilagajamo podatkom, ki jih spremljamo tudi vizualno. Oznake na naslonu nas logično usmerjajo tudi pri večstopenjskih nastavitvah, ki so pri drugih videorekorderjih sicer znane kot najbolj komplicirane (na primer programiranje TIMER). Navodila torej v tem primeru res ne potrebujemo. Vgrajen mikroprocesor skrbi tudi za takšne napake, ki bi jih sami sicer prezrli naprimer nastavitve TIMER za snemanje dveh programov, ki se časovno pokrivata.

Večer športa v Šiški

Zveza telesnokulturnih organizacij in Občinski svet Zveze sindikatov Ljubljana—Šiška sta ob koncu 1988. leta organizirala zaključno prireditev pod nazivom »Večer športa«.

Ob tej priložnosti so podelili najvišja občinska priznanja za dosežke v telesni kulturi tako organizacijam združenega dela kakor tudi osnovnim telesnokulturnim organizacijam.

Iz naše delovne organizacije je Bloudkovo značko prejel Miroslav Jagoš za organizacijsko delo v strelški družini Litostroj. Za strokovno organizacijsko delo na področju rekreacijskega športa je prejel zlato plaketo Janez Šmon.

Zelo uspešne so bile naše ekipe, ki so zastopale Litostroj na občinskih tekmovanjih v letu 1988. Moramo povedati, da smo nastopali v 12 panogah, kjer je tekmovalo kar 2200 udeležencev.

Iz rok predsednika občinskega sveta Zveze sindikatov Andreja Cimermana so kapetani naslednjih ekip prejeli pohvale: Jože Sintič — košarka II. mesto, Majo Pahor — namizni tenis II. mesto, Toni Skušek — rokomet III. mesto, Janez Grom — streljanje II. mesto, Karel Roudi — kegljanje moški I. mesto.

Med posamezniki so prejeli kolajne naslednji Litostrojčani: Petronjevič zlato za namizni tenis, Mrkun in Peterlin zlato in srebrno v streljanju, Jurček bronasto v kegljanju,

Pirman zlato, Škoflek srebrno, Kallan in Rupnik zlato in srebrno ter Grom bronasto — vse v teku na smučeh.

Vodje litostrojskih ekip, ki so prejele občinska priznanja (Foto: B. Francelj)

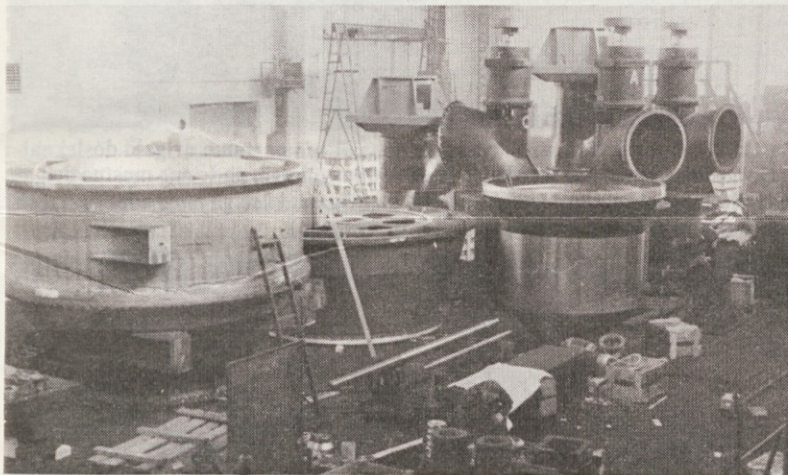
Končni vrstni red za pokal v množičnosti pa je bil:

1. Litostroj	110 točk
2. Donit	95 točk
3. Aero	70 točk
4. Lek	60 točk
5. COLOR	55 točk
6. Slovin	55 točk

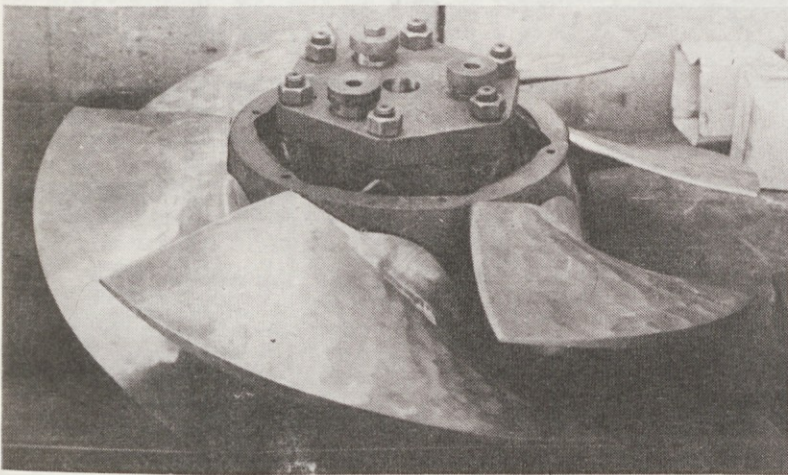
Kljub temu da smo prejeli pokal za množičnost, pa z udeleževanjem naših delavcev v programih rekreacije nismo povsem zadovoljni. Morali bomo izboljšati pogoje za izvajanje športne rekreacije, predvsem pa bolj smelo razmišljati o lastnih rekreacijskih objektih — tako kot to problematiko, ki naj bi bila del poslovne politike, rešujejo nekatere sodobne delovne organizacije.

J. Šmon

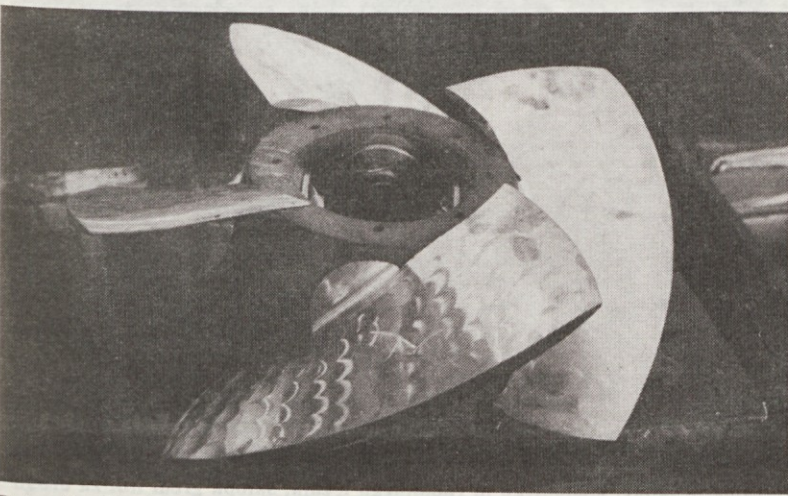
Iz proizvodnje črpalk

Deli iglastega zasuna Ø 2600 / Ø 2000 za TE Plomin II. V ozadju so črpalke VI 4.2/95 m za istega naročnika in črpalke črpalne postaje Vdrine. Posebnost pri izdelavi iglastega zasuna za TE Plomin je v tem, da je tu površinska zaščita izdelana na poseben način, saj bo možnost korozijske dejavnosti še dosti večja zaradi učinka morske vode (Foto: E. L.)

Rotor črpalke za hladilno vodo TE Bitola, katerega posebnost je šest lopatic (Foto: E. L.)

Rotor črpalke 4P6 za črpalno postajo Beljarica (Foto: E. L.)

IZZIV NAŠIM ŠPORTNIKOM

Snowboard

Veliko vas je, ki o tem že ogromno veste, oziroma ste že sami preizkusili sedaj ne več novosti v svetu, ki predvsem v Severni Ameriki in zahodnih državah Evrope buri duhove in daje nove zimske užitke smučarjem, naveličanim klasičnega smučanja, oziroma surferjem, tistim, ki se sicer poleti ukvarjajo z jadranjem na deski. Še vedno pa so med nami takšni, ki se sprašujejo, kakšne široke smučke pa so sedaj pričeli izdelovati.

Za kaj pravzaprav gre? Izdelali smo prototipno serijo snowboardov, recimo jim snežnih desk, čeprav je to dobesedni prevod, pa vendar še ni povsem udomačen v slovenskem besednjaku. Gre za deske za vožnjo po vseh vrstah snega, tudi steptanega, saj imajo tako kot alpske smuči je-klene robnike na drsni strani, ki preprečujejo prekomerno drsenje v zavoju na poleđenih terenih.

Vsekakor, snowboardi nudijo največ užitka v celem, nesteptanem pršiču, v katerem pride do izraza vsa akrobativnost tega novega športa. Povejmo še, da v svetu teče že svetovni pokal v posameznih disciplinah, enakih kot pri alpskem smučanju.

Tako kot pri monoski smučki tudi snowboard ne uporabljamo v paru kot klasične smuči, pa vendar je med monoski smučko in rekli smo snežno desko bistvena razlika. Izraža se v tem, da je tehnika na monoski smučki bistveno bolj podobna smučanju, saj pravzaprav tudi gre za smučanje, tehnika vožnje s snowboardom pa se razlikuje in je specifična, saj skuša oponašati surfanje, predvsem tisto brez jadra, tako imenovano jezdenje na valovih samo, prevsem na Havajih, Javi, atlantski obali in drugod, kjer prihaja pogosto do zelo visokih valov, ki so osnova za to vrsto športa.

Če s snowboardom želimo oponašati surfanje na valovih, potem vemo, da stojimo na deski z eno nogo naprej in imamo nogi fiksirani v posebnih vezeh, prilagojenih dimenzijam snežnih desk, pri monoski smučki pa sta nogi oziroma stopali paralelno, z vzdolžno osjo smučke, fiksirani v običajnih alpskih vezeh.

Za razliko od jezdenja na valovih morata biti nogi na snowboardu fiksirani na deski, sicer praktično ne bi bilo možno izvajati tako akrobatskih voženj, kot jih danes izvajajo najboljši.

(Iz Elanovega glasila)

Valter Valenčič

Izvleček iz programa športne rekreacije 1989

Tudi Litostrojčani se počasi — vendar vztrajno — vključujemo v slovensko akcijo »RAZGIBAJMO ŽIVLJENJE« pod geslom: »Sonce, voda, zrak, svoboda!«

Čeprav imamo omejene prostorske in finančne možnosti za razvoj športne rekreacije, se komisija za šport, rekreacijo in preventivno okrevanje, ki deluje v okviru sindikata, trudi, da ljubiteljem zdravega življenja nudi kar najbolj zanimive rekreacijske programe:

SMUČANJE — ALPSKO

— Organizirana začetna in nadaljevalna šola smučanja v času počitnic na Soriški planini

— Smučanje na Jahorini od 17. do 26. februarja

— Udeležba na zimskih ZPS igrah 1989

— Prvenstvo Litostroja

USL in skoki v marcu

SORICA 1989

— Udeležba na prvenstvu občine Šiška v veleslalomu — marec — Kr. gora

Informacije: Ksenija Štokelj (tel. 15 54)

SMUČANJE — TEKI

— Ljubitelji smučarskega teka vadijo za kondicijo v telovadnici OŠ Hinko Smrekar ob ponedeljkih ob 17.00

— Načrtujemo tekmovanje za prvenstvo Litostroja na Bonovcu ter akcijo »Na teku se dobimo« na urejenih tekaških progah v bližini Ljubljane

— Priprave na zimske igre ZPS 1989

— Udeležba na številnih smučarsko-tekaških prireditvah

Informacije: Alojz Rupnik (tel. 30 40)

DRSANJE

— Za ljubitelje drsanja velja urnik za rekreacijsko drsanje v hali Tivoli, to pa ne pomeni, da ne smete drsati na naravnih ledenih površinah

urnik drsanja v hali Tivoli:	
torek:	20.30 — 22.00
sreda:	20.00 — 21.30
četrtek:	20.00 — 21.30
petek:	20.30 — 22.00
sobota:	10.00 — 11.30
	14.00 — 16.00
	20.00 — 21.30

PLAVANJE

Plavate lahko v kopališču Tivoli. Opozoriti vas moramo, da je velika razlika med plavanjem in kopanjem. Saj veste za kaj gre ali ne?

Urn timer plavanja:	
ponedeljek:	9.00 — 11.00
torek:	9.00 — 11.00
sreda:	9.00 — 11.00
	18.00 — 22.00
četrtek:	9.00 — 11.00
	18.00 — 22.00
petek:	9.00 — 11.00
	18.00 — 22.00
sobota:	10.00 — 20.00
nedelja:	10.00 — 20.00

Zloraba izkaznice se kaznuje!

KOŠARKA

Pozimi se košarkarji zbirajo v telovadnici OŠ Hinko Smrekar, vsak četrtek ob 17. uri.

— V programu imajo zimski turnir med tozdi

— Nastopajo v občinski TRIM ligi in na občasnih turnirjih

Informacije: Jože Sintič (tel. 30 38)

ROKOMET

Rokometaši delijo dvorano s košarkarji ob četrtek.

— Nastopajo v občinski TRIM ligi in na turnirjih

Vodja sekcije: Toni Skušek (tel. 30 37)

NOGOMET

Nogometaši spomladi in poleti organizirajo ligaško tekmovanje med tozdi.

— Udeležujejo se pozitivnih turnirjev v malem nogometu

— Po potrebi sestavijo tudi ekipe za veliki nogomet

Informacije: Josip Sikavica (tel. 20 43)

NAMIZNI TENIS

Namizni tenis lahko igrate ob ponedeljkih od 20.00 do 22.00 v dvorani ŠD Ilirija Vodnikova 155 skozi celo leto.

— Najboljši nastopajo v rekreacijskih ligah.

Informacije: Majo Pahor (tel. 16 98)

TENIS

Tenis lahko igrate od aprila do oktobra v športnem parku ŽSD Ljubljana

Teniška sekcija vsako leto organizira začetne in nadaljevalne tečaje za Litostrojčane in njihove družinske člane.

Informacije:

ŠAH

V šahovsko sekcijo Litostroj se še vedno lahko vključite.

— Sodelujejo na turnirjih po Sloveniji

— Organizirajo prvenstvo tovarne — ekipno in posamezno

Informacije: Vladimir Lagudin (tel. 16 08)

KOLESARJENJE

Po sezoni se kolesarji zbirajo v telovadnici OŠ Hinko Smrekarja ob ponedeljkih ob 17.00

— Imajo podrobno izdelan letni program

— Organizirajo kronometer za Litostrojčane

— Sodelujejo na tekmah ZPS in drugih tekmovanjih

Informacije: Milan Svetelj (tel. 16 48)

KEGLJANJE

Kegljanje je vsak ponedeljek na dvosteznem kegljišču. Dodaten turnir imamo ob petkih zvečer.

— V programu je prvenstveno za tozde in med posamezniki.

Informacije: Karel Roudi (tel. 20 42)

BALINANJE

Balinarji igrajo na naših baliniščih ter nastopajo v ljubljanskih ligah.

— Vsako leto organizirajo več turnirjev.

Informacije: Ljubo Novak (tel. 60 34)

STRELJANJE

Sekcija deluje v domu učencev, kjer je šestmestno strelišče. Urnik in ostale informacije dobite pri tov. Janezu Mrkunu (tel. 10 37)

PLANINSTVO

Planinci so organizirani v Planinsko društvo Litostroj. Imajo bogat in pester celoletni program, ki ga tudi natisnejo. Vabijo vas v svoje vrste. Več o vsem kar vas utegne zanimati, vam bo povedal predsednik Janez Soklič (tel. 70 30)

O lanskem poslovanju in letošnjih naročilih

Do konca decembra lanskega leta smo za Litostroj pridobili skupaj 18.026 ton za eksterno proizvodnjo. Največ naročil smo pridobili za domači trg — 11.390 ton ali 63 odstotkov, zatem za klirinški trg — 3.739 ton ali 21 odstotkov, in najmanj, le 2.897 ali 16 odstotkov za konvertibilni trg. Vendar pa v teh naročilih še nismo upoštevali že podpisanih pogodb za turbinsko opremo za HE Bekme v Iraku, kar pomeni približno 6.000 ton, in preoblikovalne opreme tipa HVG in HVO za Sovjetsko zvezo skupne teže 630 ton. Ko bodo razrešene nekatere nejasnosti, bodo ta naročila predana v delovni proces, predvidoma še v prvem četrtletju letošnjega leta.

Kaj pa lahko pričakujemo?
Med naročili, ki jih realno ocenje-
no lahko še pričakujemo, so: tri cev-
ne turbine za HE Djurdjevac na reki
Dravi, črpalna oprema za črpalne

postaje v Egiptu, tri črpalke za jedrske elektrarne v ČSSR, črpalna oprema za vodovod Vipava, oprema za termoelektrarno Morava in Elektropriredo Split, dvigalo z nosil-

nostjo 185 ton za ZDA. Nadaljevali bomo s pridobivanjem naročil za reduktorje za Sovjetsko zvezo in specialnih naprav za odžvepljevanje na mlinih cementa.

Dogovarjamo se tudi o možnih kooperacijah s tujimi firmami za izdelovanje viličarjev, kar bi gotovo tudi prispevalo k večjemu izvozu.

Pred kratkim smo odposlali ponudbe za preoblikovalno opremo v približni vrednosti 70 milijonov dolarjev, z roki dobave v letih 1990 in 1991, saj imamo že dovolj naročil tudi za naslednje leto.

POKRITOST Z NAROČILI PO POSAMEZNIH VRSTAH PROIZVODOV (v tonah)

Vrsta proizvoda	Vrsta trga				Plan 1989
	Konv. trg	Klir. trg	Dom. trg	Skupaj	
Turbine	455	64	2205	2724	2000
MHE	24	—	73	97	200
Črpalke	1334	61	252	1647	700
Žerjavi	552	130	4	686	500
Reduktorji	—	887	10	897	1300
Cementarne	—	—	21	21	300
Dizelski motorji	475	10	103	588	500
Strojni deli	1	—	24	25	150
SKUPAJ OSNOVNI PROIZVODI	2841	1152	2692	6685	5650
TVN	56	27	5996	6079	4000
PPO	—	2560	1137	3697	3600
SKUPAJ FINALNI PROIZVODI	2897	3739	9825	16461	13250
Ulitki	—	—	1565	1565	2500
VSE SKUPAJ	2897	3739	11390	18026	15750

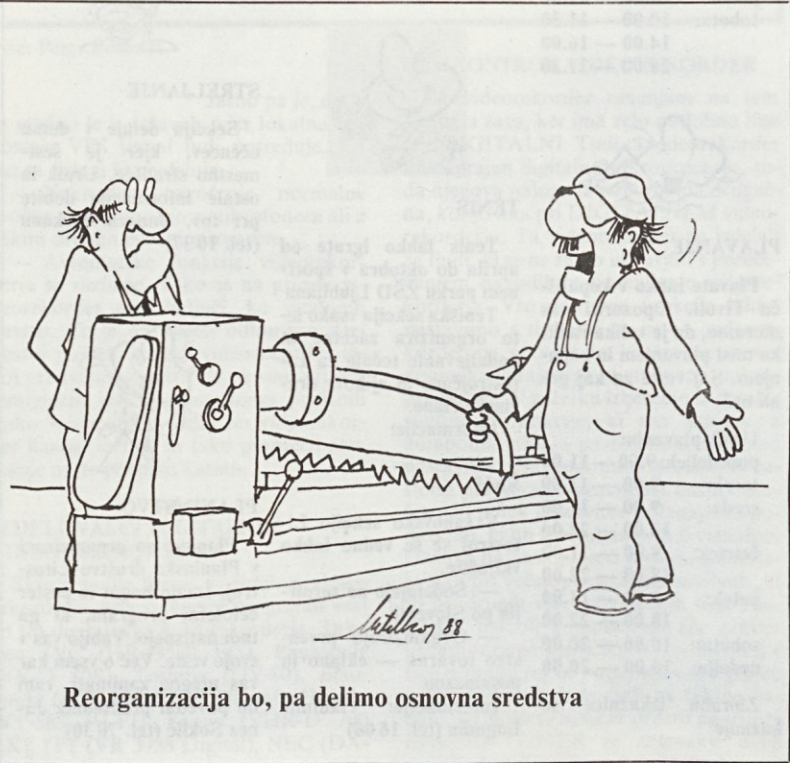
Iz tabele je razvidno, da imamo skupnih naročil za 18.026 ton. Tako imamo za letošnje leto naročil v teži 13.545 ton ali 86 % predvidenega plana, ostanek 4.481 ton naročil pa

je rokavno predviden za leti 1990 in 1991. Ker pa letošnji plan predvideva realizacijo 15.750 ton, to pomeni, da nam manjka še 2.205 ton naročil, in sicer za naslednje vrste proizvodov: žerjavi (335 ton), male hidro-

elektrarne (103 tone), reduktorji (403 tone), cementarne (279 ton), dizelski motorji (25 ton), strojni deli (125 ton) in ulitki blagovne proizvodnje (935 ton).

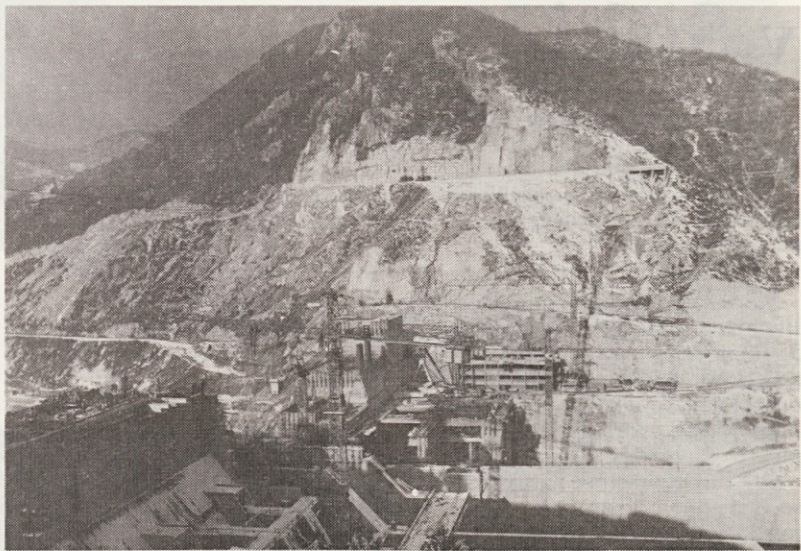
POSLOVANJE V LETU 1988

Vrsta proizvoda	Količine v tonah			Fakturirana realizacija v 000 din		
	Planirano 1988	Doseženo 1988	Index 3 : 2	Planirano 1988	Doseženo 1988	Index 6 : 5
	2	3	4	5	6	7
1						
Turbine	2500	2031	81	45.538.731	37.446.211	82
MHE	240	139	58	2.346.368	1.492.115	64
Črpalke	680	566	83	17.854.528	21.667.790	121
Žerjavi	1200	1072	89	6.898.975	5.587.054	81
Reduktorji	1540	1537	100	38.402.760	35.093.717	91
Cementarne	230	103	45	2.300.156	2.317.027	101
Dizelski motorji	530	425	80	14.166.695	12.858.678	91
Strojni deli	140	168	120	2.317.184	3.765.081	162
SKUPAJ OSN. PROIZVODI	7060	6041	86	129.825.397	120.277.673	93
TVN	3000	2566	86	20.492.320	24.105.162	118
PPO	4800	4569	95	48.481.280	45.585.717	94
SKUPAJ FINAL. PROIZVODI	14860	13176	89	198.798.997	189.968.552	96
Ulitki	3380	1995	59	17.012.260	23.983.751	141
Ivet — NU	20000	4900	25	623.000	847.670	136
PTS — NU	120.000	94.910	79	2.200.000	3.845.591	175
VSE SKUPAJ	18240	15171	83	218.634.257	218.595.564	100

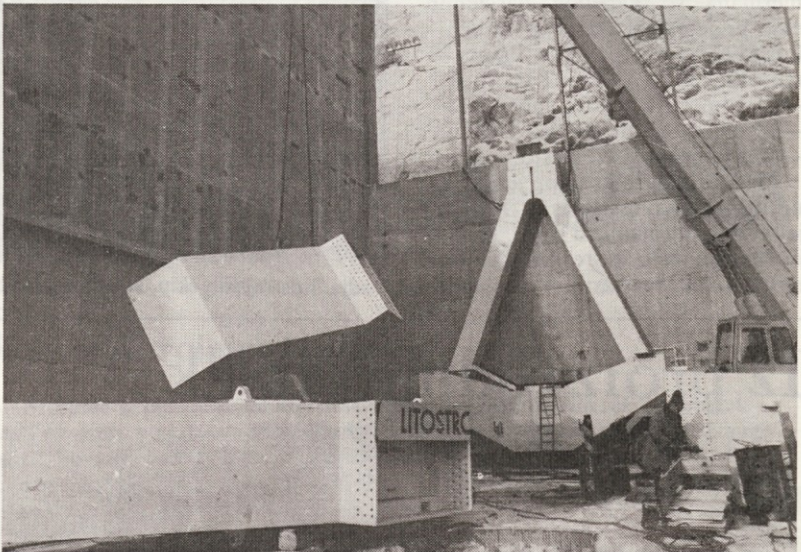

Reorganizacija bo, pa delimo osnovna sredstva

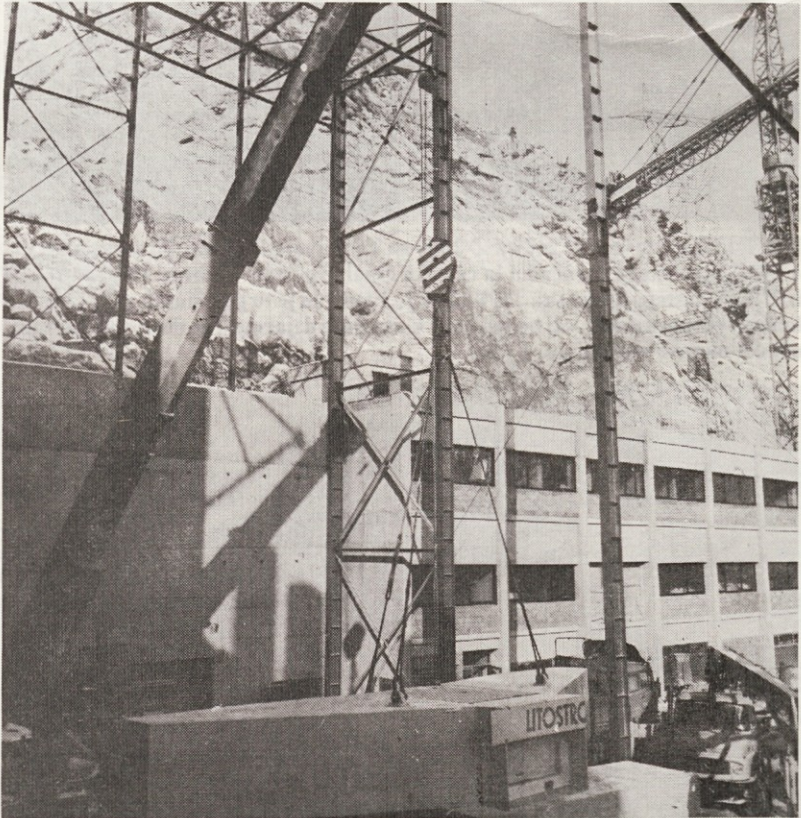
Fotoreportaža z gradbišča

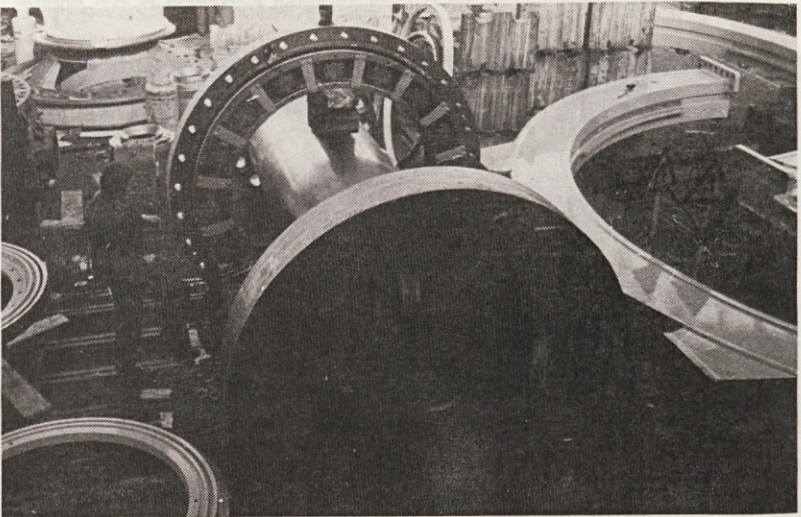
Delež Litostroja je pri višegradski elektrarni bolj majhen, ni pa čisto neznat. Čeprav izdeluje turbinsko opremo japonska firma Toshiba, je tudi nam lahko v ponos mogočno portalno dvigalo. Sicer pa posnetek sam govori kako velika bo hidroelektrarna Višegrad. (Foto: B. Francelj)

Za HE Višegrad je Litostroj izdelal in dobavil eno portalno dvigalo doslej največje nosilnosti izvedbe in sicer 350 ton, ob tem pa še eno mostno dvigalo in vitel. Na posnetku so noge portalnega dvigala, ki so ga na gradbišču začeli montirati na začetku decembra. (Foto: B. Francelj)

Vezni nosilec portalnega dvigala na začetku montaže

Montaža tesnilke, aksialnega in radialnega ležaja, sklopa gredi itd. za drugo turbino za HE Dubrava. (Foto: E. L.)